

2025

LæringsCentret

Klods Hans-prisen 2024 til Lisbet Vestergaard

Ved den årlige prisuddeling på Bogforum i november 2024 modtog Lisbet Vestergaard Klods Hans-prisen for sin indsats for børns læsning. I talen til årets prismodtager sagde bibliotekar Johanne Elvers Madsen fra Selskabet for Børnelitteratur, IBBY Danmarks bestyrelse bl.a.:

“Lisbet har i mange år gjort en kæmpe indsats for børnelitteraturen og børns læseglæde – og i særdeleshed har hun arbejdet hårdt for at forbedre rammerne for alle os, der arbejder med børnelitteratur. Og for at tale den op – også på politisk niveau.”

I talen fremhævede hun også tre af de projekter, Lisbet Vestergaard har været primus motor for: Projektet “Bogstart”, bloggen bogsnaak.dk og ikke mindst Den nationale indsats for børn og unges læseglæde, som Lisbet Vestergaard er projektleder for: “Det er tydeligt at mærke, hvordan Lisbet dedikerer sin tid til at bane vejen for at de mere direkte formidlere af børnelitteratur, får de bedst mulige arbejdsbetingelser til at styrke børns læseglæde.”

Klods Hans-prisen uddeles en gang om året til en person, institution eller gruppe, der med entusiasme og nytænkning har gjort en særlig indsats for børne- og ungdomslitteraturen.

Tillykke med prisen!

Orla-Priserne 2024

Kategori VIDEN: *Lær at tegne monstre* af Jan Kjær.

Kategori VENNER: *De hemmelige youtubere – no shame.*

Kategori SPÆNDING: *Iltjagt 2 – hemmeligheder* af Nicole Boyle Rødtnes.

Kategori FORSIDE: *Maskespil. Dronningens udvalgte 2* af Julie Midtgaard med forside af Danielle Finster.

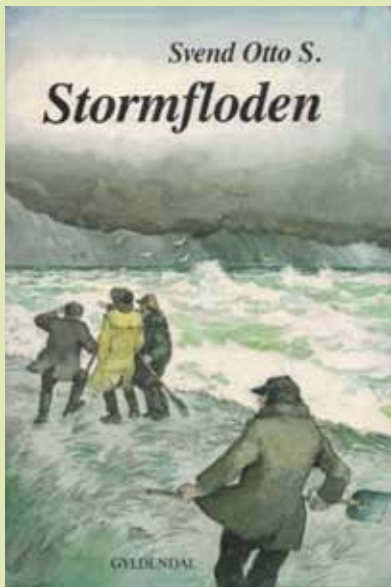
Kategori SJOV: *Ternet Ninja 3* af Anders Matthesen.

Svend Otto S. Stormfloden

Pensionisterne i PLCF

21 fhv. skolebibliotekarer samledes i Nykøbing F. og snakkede om gode gamle dage i lange baner. Deltagerne fik også fyldt på dunken: Et fremragende foredrag om Stormfloden 1872 ved museumsinspektør Marie Brinch, besøg på Fuglsang Kunstmuseum med en fornem rundvisning i den faste samling og på Informations-Centret om Fehmern-forbindelse, et dybt imponerende projekt, som er planlagt til at stå færdigt i 1929. Torsdag formiddag var afsat til en byvandring i Nykøbing. Næste års møde vil blive afviklet i Nordtyskland. Tak til alle deltagerne og til Hotel Falster!

Indhold

Kort nyt.....	2
Leder	3
Til inspiration.....	4
Årsmøde 2024 i PLCF.....	6
Kend dit FU.....	10
Hvornår skal vi have Den kæmpestore læsedag igen ..	12
Podcasts fulde af læseglæde	14
Lær om dig selv	17
Vi møder børnene i deres følelser	20
Et barn er et barn i hele verden ...	22
Anmeldelser.....	24

Skriverprisen 2024

De tre nominerede til Skriverprisen 2024 var: Forfatteren Sophie Souid for første bog i serien Spor 1, *Den, der hvisker, lyver* Forfatteren Kenneth Jakobsen Bøye for serien *Familien Skov* Forfatteren Zakiya Ajmi for serien *Popsøstre*

De nominerede er udvalgt, fordi deres værker alle er af høj litterær og layoutmæssig kvalitet, er sprogligt lettilgængelige og henvender sig ligeværdigt til læseren. Modtageren af Skriverprisen 2024 er Sophie Souid. Med prisen følger 25.000 kr. Hjerteligt til lykke!

Skriverprisen blev første gang uddelt i 1995 og er opkaldt efter den første modtager af prisen, forfatteren Esther Skriver. Læs mere om Skriverprisen 2024 på Undervisningsministeriets hjemmeside!

Modtager af Skriverprisen 2024: Sophie Souid.

Pædagogisk LæringsCenterForening
Hjemmeside: www.plcf.dk
E-mail: plcf@outlook.dk

FU

Formand
Runa Barbara Petersen
plcf@outlook.dk

Næstformand

Marlene Møller Drost
marlenedrost@gmail.com

Kasserer

Dan Damsø
plcf@damsoemail.dk

Birgitte Barfoed-Høj
Birg1942@rksit.dk

Leena Bækdal-Jensen
leenajensen@gmail.com

Steen Juhl Møller
steenjm@gmail.com

Janne Møller Nielsen
jani@aarhus.dk

Merete Jørgensen
merete@mail.dk

PLCF administration
Annoncer og ekspedition
Inge Von Essen
plcfadm@outlook.dk
Tel: 40813123

Kontingent: Opkræves én gang årligt i marts.
Abonnement kr. 750,- ekskl. moms.

Medlemsskab og/eller abonnement:
Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk
Kontingent: Opkræves én gang årligt i december.

Overgang til pensionistgruppen:
Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk

Flytning, navneskift m.v.: plcfadm@outlook.dk

LæringsCentret

Næste nummer af LæringsCentret udkommer primo januar 2025.

Udkommer 6 gange årligt. Oplag 1.300
ISBN 0105-9556

Design: typografen.dk
Tryk: CS Grafisk A/S

Redaktør

Eline Mørch Jensen
eline.moerch@gmail.com

Redaktion:

Anna Johansen, Merete Jørgensen og Henriette Korneliussen

Deadlines:

Nr. 2: 1. feb. (udkommer primo marts 2025)
Nr. 3: 1. april (udkommer primo maj 2025)
Nr. 4: 1. juni (udkommer primo juli 2025)

Forside-illustration af Adam O.

Revner i fundamentet

At vi står midt i en læsekrise er der ingen tvivl om. Den internationale læseundersøgelse PIRLS, 2021 er klokkeklar i sine konklusioner: Danske børn læser dårligere – og det er en nedadgående spiral, der ser ud til at fortsætte så langt øjet rækker. Dette har en negativ afsmittende effekt på børn og unges læring og dannelse – og har dermed også vidtrækkende konsekvenser langt ind i deres voksenliv såvel som for samfundet i det hele taget.

Regeringens svar på det alvorlige problem lyder ifølge Folkeskolens kvalitetsprogram fra den 19. marts 2024 som følger:

- Der er afsat i alt 25 mio. kr. i perioden 2025 til 2034 til en læsekampagne.
- CFUs Boggave: 540 mio. kr. til flere skolebøger over en årrække.

25 millioner over de næste 10 år må vel nærmest betegnes som et symbolsk beløb. Tror man virkelig på, at et så beskedent beløb vil rykke så meget som et komma for børn og unges læsefærdigheder og -glæde?

CFUs boggave lyder umiddelbart besnærende. Men i betragtning af, at CFU samtidig skal spare massivt - og vi ved endnu ikke hvorledes gaven skal udmøntes – vil jeg stille spørgsmålstegn ved vi hvor stor en gave der reelt bliver tale om ude på skolerne. Husk også på, at lille Peter i 4.B. ikke kan låne boggave-bøgerne med hjem – ligesom der ikke følger tid til formidling/vejledning med.

Læsning er et vigtigt fundament for børns læring, dannelse og mulighed for at udvikle sig til aktive samfundsborgere. Desværre er der de senere årtier kommet revner i fundamentet.

Med folkeskolereformen i 2014 fjernede man med et snuetag kravet om et fysisk skolebibliotek på alle skoler, samt kravet om uddannelse som skolebibliotekar/læringsvejleder. Siden har vi rundt om i landet set, at fysiske skolebiblioteker er blevet nedlagt og at de nye medarbejdere på skolebibliotekerne ofte ikke får en kompetencegivende efter/videreuddannelse – og mange steder er timetallet til bemanning og vejledning endda blevet kraftigt beskåret.

Er der en sammenhæng mellem læsekrise og nedprioriteringen af skolebibliotekerne? Selvfølgelig er der det. Kan det løses med sjove kampagner og happenings? Nej! Det er fint nok med kampagner og sjove happenings – men de kan ikke stå alene.

Der er brug for at støbe et nyt fundament, brug for at investere i hverdagen på skolen – og på skolebiblioteket. Således at Peter og hans kammerater kan møde en uddannet læringsvejleder, der har tid, en nær relation til eleverne og kompetencer til at vejlede, hvilket samtidig kan sikre det faglige tilbageløb til dansklæreren og de andre faglærere. Og der er brug for, at skolerne kan sætte egne ressourcpersoner i spil, som sammen kan

udarbejde langvarige indsats ud fra de lokale behov, så de igen kan løfte både læsekompetencer og læseglæden blandt børn og unge.

Politikerne bliver nødt til at investere i skolen og skolebiblioteket, hvis vi skal løse læsekrise. Derfor er der også behov for at få genindført et generelt lovkrav om et fysisk skolebibliotek på hver en skole, uddannelseskraft som læringsvejleder/skolebibliotekar og bemandede åbningstid.

Læs mere om læsning med meget mere i årets første nummer af LæringsCentret.

Godt nytår!

Runa Barbara Petersen, formand

Litteraturformidling på PLC, YouTube og i håndboldhallen

Af Hanne Panduro

Bøgerne sælger ikke sig selv, sagde en klog PLC'er, som jeg hørte et oplæg af. Det er også min erfaring. Der skal formidling til, og formidleren – her skolebibliotekaren – har en uvurderlig rolle (selvom man ikke kan se det på timetildelingen eller budgettet), når børn skal blive læsere. Rigtig mange børn vil gerne læse, når de får lidt hjælp til at finde den rigtige bog. Der er utallige succes historier, når man er skolebibliotekar.

Min top 3 er:

Drengen i 6. klasse, der næsten havde opgivet, fordi læsning og stavning var så svært. Vi fandt nogle uhyggelige lydbøger, og så var han på.
Pigen i 4. klasse, der opdagede, hvor mange bøger vi havde om hendes yndlingssemne (heste og ridning) på skolebiblioteket. Et halvt år efter var hun steget tre niveauer i læsetesten, og vigtigst: var blevet en glad læser.
Ham fra 2. klasse, der sad i bibliotekets røde sofa, fordi han var for rasende til at være andre steder. Jeg sagde hej og lagde en bog ved siden af ham. Den kastede han med. Men ugen efter talte vi lidt sammen. Og måske tænkte han: *Hov, den dame i striktrøjen virker faktisk rar.* I hvert fald fortalte han, at hans yndlingsdyr var en axolotl (hvis du er skolebibliotekar, ved du sikkert, at det er en slags salamander med et specielt udseende). Da jeg spurgte ham, om vi skulle finde bøger om sådan en, sagde han: "Er der bøger om det?" Og så læste han. Og bøgerne blev en dejlig pause.

Mit arbejde som dansklærer og skolebibliotekar lærte mig, at nogle børn har få eller dårlige erfaringer med bøger. Derfor

tror de, at bøger er kedelige. Og at der ikke findes bøger om de spændende ting, som de selv kan lide (men det gør der jo. Der findes bøger om alt!). Derfor er det vigtigt at tage udgangspunkt i læsernes interesser, hvis vi gerne vil have, at de skal læse. Børn har også en bogsmag. Jeg lærte også, at relationer er enormt vigtige. Det er de på alle arbejdspladser. Men måske i særlig grad, når du arbejder med børn. Og så lærte jeg, at det altså ikke er raketvidenskab at få børn og unge til at læse. Der skal bare bruges:

- en flink formidler (anbefaling: mindst en fuldtidsansat til skolebiblioteket).
- et budget til gode (og nye) bøger.

Selvom det er enkelt, og selvom mange kloge folk (f.eks. ministre, skoleledere, dansklærere, forældre, forfattere og forskere) siger, at litteratur, læsekompetence og læseglæde er virkelig vigtigt, er skolebibliotekerne nedprioriteret. Det Pædagogiske Læringscenters bekendtgørelse er smuk og uendelig ambitiøs, men alligevel har de ivrige, kloge og passionerede PLC'ere få timer til at udføre deres opgaver. Da jeg var ansat på en folkeskole i Frederikssund, førte frustrationen over den manglende tid til formidling mig til YouTube (for det var der, alle børnene var, stod der i undersøgelserne om børn og unges medievaner).

I lang tid havde jeg tænkt over spørgsmålet *Kan det, jeg gør på skolebiblioteket, overføres til sociale medier?* Og en aften i 2020, hvor jeg følte mig modig, optog jeg de første fem bogvideoer. Jeg prøvede at gøre det samme, som når jeg holdt en booktalk på skolen:

- Vise nye bøger frem
- Fortælle kort om bøgerne uden at afsløre for meget af handlingen
- Tage udgangspunkt i børn og unges interesser
- Virke imødekommende

Videoerne blev taget godt imod. Nu ligger der i alt 263 bogvideoer på Youtube og 25 på TikTok.

Den bedste ting, der er sket for mig som

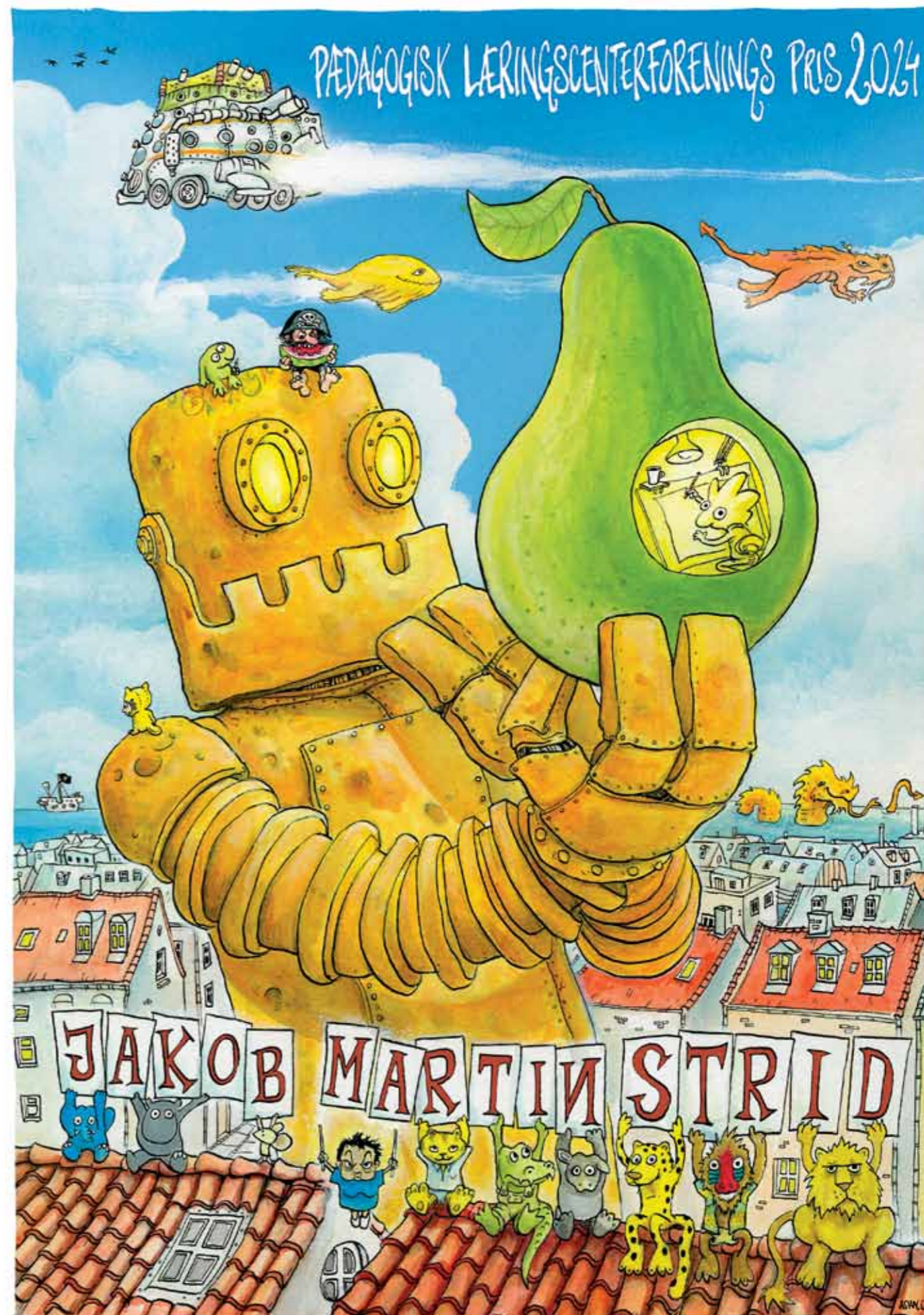
litteraturformidler på sociale medier, er kommentarfeltet (som jeg ellers frygtede, da jeg oprettede Bogtube). Under en video på TikTok skriver ivrige børn og unge f.eks.:
Den er god. Jeg har læst den to gange.
Den er grineren.
Min klasse læser den. God!
Hvor kan jeg købe den bog?

Børn, der blærer sig med deres læsning!
Og anbefaler bøger. Det er fantastisk.

Som dansklærer og skolebibliotekar lavede jeg mange aktiviteter (f.eks. spil og 'quiz og byt') for at få børn og unge til at tale om bøger. Det gør jeg stadig. For det er en måde at gøre læsning til en fælles aktivitet. Noget, vi taler om. Hvis vi lærer børn at fortælle om gode læseoplevelser, vil de måske også tale om og anbefale bøger i weekenden, når de er hjemme hos en ven og i håndboldhallen.

Det kræver engagement, tid, relationer og ressourcer at formidle litteratur til børn og unge. Men heldigvis er vi mange om opgaven. Og heldigvis er skolebiblioteket ikke det eneste sted, hvor litteraturformidling kan finde sted.

Hanne Panduro er børnebogsredaktør og litteraturformidler.

Årsmøde 2024 i PLCF

Merete Jørgensen, Bladudvalget & FU, PLCF

Sidste weekend i oktober var der traditionen tro årsmøde i Pædagogisk LæringsCenter-Forening på skønne Haraldskær ved Vejle.

En tur i læseballonen

Ovenpå en dejlig frokost mødtes formænd og repræsentanter fra lokal-kredsene i Brinckersalen, som var godt "uglet op". Med en varm velkomsthilsen fra vores nye formand, Runa Barbara Petersen, lagde vi stærkt ud med oplægget *Hvordan får du løftet de læseflade elever?* som Lykke Winther fra Vindinge Skole stod for.

Lykke tog os med på rejse i sin luftballon og fortalte om både ilden (alt det vi gerne vil), der skal holde os flyvende. Hun beskrev også de sandsække, der indimellem kan tynge og de vinde, der kan skubbe vores luftballon lidt ud af kurs. Lykkes oplæg trak også tråde til det vigtige samarbejde mellem læringsvejleder, læsevejleder og dansklærer, og hvordan man kan samskabe gode læreprocesser for børn og unges læsning. Og hun pegede på at alt dette selvfølgelig forudsætter en ledelsesmæssig opbakning og dialog om en fælles pædagogisk didaktisk retning.

Eleverne med på råd

Herefter fulgte endnu et spændende indslag faciliteret af Christian Engel Brund fra læringsbureauet Forstå.dk. med overskriften *Inddrag os og giv os virkelighedsnær undervisning*. Med baggrund i 1000 elevers svar i en undersøgelse, som Forstå.dk står bag, blev panelet inddraget i nogle af resultaterne.

Panelet bestod af: Sarah Beckwith (Danske Skoleelever), Charlotte Holm (Formand i Odense Lærerkreds, Hovedbestyrelsesmedlem, DLF), Helle Rye Stangerup (PLC-vejleder, Skibet Skole, PLCF Syddanmark) samt Maike Rubenkamp (Skoleudviklingskonsulent, Albertslund Kommune, Formand, PLCF

Haraldskær i sol og blæst set fra vandsiden.

Øst). Vi kom med denne engagerede gruppe godt rundt om emner som mulighed (eller mangel på samme) for inddragelse af det omgivende samfund i brugen af *Åben Skole*. Der er store geografiske forskelle på, hvilke muligheder den enkelte skole har for at inddrage det omgivende samfund, trods det faktum, at det er et stort ønske blandt eleverne at lære mere om det samfund, de er en del af. Elevinddragelse i undervisningen var det helt store omdrejningspunkt for debatten, og her skal vi, som Sarah Beckwith fra Danske Skoleelever forklarede, huske, at det med

at give eleverne medindflydelse er noget, der skal læres og afprøves mange gange, før eleverne er helt med på, hvordan de i praksis kan have medindflydelse på undervisningen. Efter en hurtig kaffepause gik vi hastigt videre til eftermiddagens næste indslag.

Hvad ønsker medlemmene?

Under overskriften *Fagenes advokater søger politisk indflydelse - lærerne vil hellere have inspiration!* holdt Steen Juhl Møller, FU medlem og formand for Kreds Sønderjylland, et kort oplæg med udgangspunkt i den debatserie, som Folkeskolen.dk har

kørt om de faglige foreninger. De faglige foreninger i Danmark er pressede og oplever en faldende medlemstilgang. I PLCF har vi dog oplevet en vis stigning – heldigvis. Steen fortalte, at det, vores medlemmer efterspørger, er både inspiration til vores daglige praksis på PLC – men også et fagpolitisk engagement, der sætter spot på vores arbejdsbetingelser og muligheder for kompetenceløft og uddannelse. I en efterfølgende engageret debat fulgte deltagerne op på pointerne og gav udtryk for deres glæde ved det fagpolitiske arbejde, der bliver gjort i foreningen. Politikerne skal fortsat holdes i ørerne!

Kreds Syddanmark stod for eftermiddagens sidste indlæg med spørgsmålet: *Hvordan kan vi udvikle vore konferencer således, at de stadig er relevante?* En god debat fulgte. Flere kredse har udfordringer med at få nok tilmeldinger til deres konferencer, og måske er der behov for at ryste posen og indgå nye samarbejder? Kredsformændene vil sammen forberede et oplæg omkring fremtidens konferencer. I processen vil inddragelse af de lokalkredse samt en tidslinje for forløbet

Paneldebat med afsæt i 1000 elevers svar i undersøgelsen "Inddrag os og giv os virkelighedsnær undervisning, som Forstå.dk står bag.

indgå. Et spændende udviklingsarbejde, som mange gav udtryk for at de glædede sig til at tage fat på.

En festlig aften

Under middagen i Haraldskærs hyggelige kælder, var der lodtrækning blandt deltagerne, og de seks heldige vindere blev hver overrakt en af de fine forsideillustrationer, som illustrator Lillian Brøgger i år har beriget LæringsCentret med.

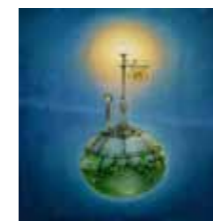
Herefter samledes alle igen i Brinckersalen – til to festlige indslag. Først skulle vi genoptage en gammel tradition og fejre tre nye æresmedlemmer, CC Rasmussen (tidligere foreningsformand), Bent Rasmussen (tidligere redaktør af vores fagblad) og Lene Pagh (tidligere formand for lokalkreds Sønderjylland), der alle gennem mange år har ydet en fantastisk indsats for foreningen. Det var en meget smuk og vigtig del af aftenen, som vi alle nød og som føltes så rigtig. Dejligt, at kunne hylde tre af foreningens ildsjæle så fortjent.

Prisuddelingen blev herefter skudt i gang med en fællessang og efterfulgt af en fin tale fra prisudvalgets formand Karin Kjeldsen. Årets prisvinder – Jakob Martin Strid – havde desværre ikke mulighed for at deltage, men Lotte Hjortshøj –

Pædagogisk LæringsCenterForening Lokalkreds Midtjylland
inviterer alle interesserede til konference på

Best Western Golfhotel, Viborg

26. og 27. februar 2025

Læsefællesskaber og læseglæde

Læs mere og TILMELD dig på

Viborgkonferencen.dk

DEADLINE 8/1 2025

hans redaktør – var med og holdt et spændende oplæg, hvor vi fik lov til at komme med ind i Jakobs verden og høre om tilblivelsen af *Den fantastiske bus*.

Årets plakater blev afsløret, og i år er det Jakobs gode ven, forfatter og illustrator Adam O., der med udgangspunkt i Jakobs mange kære figurer har lavet en skøn plakater, som helt sikkert vil vække glæde hos mange børn på landets skolebiblioteker. Adam O.'s illustrationer vil pryde forsiderne på LæringsCentret i 2025.

Klokken ringer ind til generalforsamling

Med den smukke gamle klokke fra 1917, der var pudset op og shinede i dagens anledning, ringede dirigent, Per Brock, dagen efter ind til den årlige generalforsamling.

Anna Johansen og Merete Jørgensen orienterede om arbejdet i Hjemmeside- og Bladudvalget. Begge udvalg er fortsat mere end åbne for nye medlemmer og bidragsydere. Kontakt Anna og Eline, hvis du har lyst til at bidrage eller vide mere. Anna Johansen (tovholder i hjemmesideudvalget) plcf@annajohansen.dk og Eline Mørch Jensen (redaktør af LæringsCentret) eline.moerch@gmail.com Janne Bjerring Larsen (Formand for Sjælland og

En gammel tradition blev genoptaget med fejringen af foreningens tre nye æresmedlemmer: fra venstre CC Rasmussen (tidligere foreningsformand), Lene Pagh (tidligere formand for lokalkreds Sønderjylland) og Bent Rasmussen (tidligere redaktør af fagbladet Skolebiblioteket).

De heldige vindere af illustrationerne til sidste års forsider skabt af Lilian Brøgger.

Øer) og Maik Rubenkamp (Formand for Øst) fortalte herefter om den forestående sammenlægning af de to sjællandske lokalkredse – som sammen bliver det nye store Øst (for Storebælt). Begge formænd var fortrøstningsfulde omkring sammenlægningen og det forestående arbejde i lokalkreds Øst. Vi glæder os til at følge processen.

Herefter fulgte formandens beretning. Runa kom grundigt rundt om årets mange forskellige indsatser. Her skal særligt fremhæves PLCF's fagpolitiske arbejde med bl.a. foretræde for undervisningsminister Mattis Tesfaye samt de undervisningspolitiske ordførere. PLCF er fremme i skoene og med hvor det sker, når det handler om såvel indflydelse på skolepolitik som at varetage vores medlemmers interesser og berettigelse.

Kasserer Dan Damsø fremlagde herefter årsregnskabet for 2023 og budgetforslaget for 2024. Begge blev godkendt. FU har besluttet at afprøve et nyt format for vores medlemsblad i 2025.

I 2025 vil medlemmer af foreningen modtage LæringsCentret digitalt, mens almindelige abonnenter fortsat vil modtage bladet på papir.

Efter en kort – men tiltrængt – kaffe-pause – blev generalforsamlingen genoptaget. Nu fulgte først behandlingen af to indkomne forslag. Nedlæggelse af OK udvalget blev vedtaget, nemlig: Forslaget om nedsættelse af tilbagebetalingsprocent til kredsene fra 20 til 15% blev sendt til afstemning og blev ikke vedtaget.

Nye i FU og udvalg

Sidste del af generalforsamlingen bestod af valg til FU samt nedsættelse af udvalg. Karin Kjeldsen og Janne Bjerring Larsen ønskede begge at fratræde FU, og to nye medlemmer blev foreslået af FU.

Det nye FU består af Runa Barbara Petersen (Formand), Marlene Møller Drost (Næstformand), Dan Damsø (Kasserer), Leena Bækdal Jensen (nyt medlem), Janne Møller Nielsen (nyt medlem), Steen Juhl Møller, Birgitte Barfoed-Høj og Merete Jørgensen. Suppleanter til FU er: Camilla Kistrup og Bo Bøttiger Andersen. (Se præsentationen af det nye FU på side 10-11, red.)

Bladudvalget: Eline Mørch Jensen (Redaktør), Anna Johansen, Henriette Korneliussen (nyt medlem) og Merete Jørgensen.

Hjemmesideudvalget: Anna Johansen, Per Brock, Steen Juhl Møller og Dan Damsø. Begge udvalg er fortsat åbne for interesserede medlemmer!

Efter en afstemning blev Prisudvalget nedsat, og det består for det kommende år af Charlotte Torp, Inger Overbeck, Lykke Winther samt Merete Jørgensen (tovholder for udvalget) samt Hanne Panduro, der afløser Annette Øster som eksternt medlem.

Både FU, Bladudvalget og Prisudvalget har derved fået nye og dygtige kræfter ind i foreningsarbejdet. Velkommen ombord til alle – vi glæder os meget til samarbejdet! Det bliver godt.

Inden vi kunne samles om en velfortjent afskedsfrokost, sluttede Runa af med en varm tak for et dejligt årsmøde med spændende input, gode debatter og en hyggelig stemning blandt de

Årets måske vigtigste bog
Rørende og relevant antologi om at finde vej igennem en svær ungdom - fortalt af unge, for unge

I samarbejde med psykiatri fonden

"Grundet bogens vigtige emne bør den indkøbes til alle biblioteker - store som små."
DBC's lektørdtalelse

Foto: Malina Hejring

Alvilda

Kend dit forretningsudvalg

Vi har bedt PLCF's nyvalgte FU om at svare på et par spørgsmål om deres uddannelse, arbejde og motivation for at deltage i foreningens arbejde. Se spørgsmål og svar her:

Navn og kreds?

Uddannelse?

Arbejdssted?

Efter/videreuddannelse og anciennitet?

Hvad giver det dig at være faglig aktiv, hvad er du særligt optaget af?

Titel og forfatter på den sidste bog, du har læst?

Runa Barbara Petersen (Formand), PLCF Kreds Sønderjylland

Folkeskolelærer, skolebibliotekar, læringsvejleder, danskvejleder, Mastermodul i Co-teaching, aktionslæring og relationsdannelse samt speciallærer. Jeg har de sidste fire år været ansat som Pædagogisk Konsulent for PLC, CFU Sydlesvig.

I mine 25 år som praktiserende folkeskolelærer, har jeg først og fremmest været optaget af specialpædagogikken. Først i ti år på Favrdalskolen, Haderslev, hvor især specialklasserne var mit arbejdsområde. Sidenhen blev det til 13 skønne år på specialskolen Fjordskolen, Aabenraa. Specialpædagogik og inklusionsområdet står stadig mit hjerte nær, selvom mit arbejdsliv ikke har det som primært arbejdsområde mere.

I PLC øjemed er jeg meget optaget af, hvordan vi kan understøtte og styrke skolebiblioteket/PLC med udgangspunkt i bekendtgørelsen og vejledningen. Hvordan får vi omsat disse til praksis? Hvordan kan vi bidrage til, at PLC området bliver uomgængeligt i kommuner og skoler og dermed prioriteret lokalt?

Ligeledes er jeg optaget af, at synliggøre foreningen på landsplan og gøre vores stemme gældende både i faglige og politiske fora. Litteratur og læsning er fortsat et centralt omdrejningspunkt for både vore medlemmer og således også for os. Læringsvejlederens vigtige faglighed i forhold til både skolernes læsekultur, elevernes læseudvikling/læseglæde, kritisk informationskompetence mv. samt læringsvejledernes vigtige rolle i forhold til kompetenceudvikling af kolleger skal fastholdes og udbygges. Desuden har vi også en vigtig funktion i at bygge bro til forældrene i forhold til læsevaner og styrke læsningen i hjemmene.

Privat er jeg i gang med at læse *Skyggeriget* af Kim Faber og Janni Pedersen (er vild med gode krimier). Arbejdsomt ser jeg frem til at dykke ned i nyudgivelsen *Co-teaching og vejledning, en praksisnær guide til vejledere og skoleledelser* af Lisbeth Hædersdal.

Marlene Møller Drost (Næstformand), Kreds Øst

Folkeskolelærer, skolebibliotekar, Akt-vejleder, SSP-lærer, skemalægger fra 2001.

FU fra venstre: Merete Jørgensen, Birgitte Barfoed-Høj, Leena Bækdal-Jensen, Runa Barbara Petersen, Dan Damsø, Janne Møller Nielsen, Marlene Møller Drost og Steen Juhl Møller.

Fra 2023 ansat som uddannelsesvejleder i Næstved kommune. Aktiv i FU siden 2014. For mig er det motiverende at være fagligt aktiv, netværke og følge med i udviklingen på skoleområdet. Jeg er optaget af, hvordan vi med udgangspunkt i vejledningen og bekendtgørelsen kan understøtte og styrke skolebiblioteket/PLC også med et fokus på ligeværdigt samarbejde med Folkebiblioteket.

De sidste par bøger, jeg har læst, er *Uddannelse og job, karrierevejledning i skolen* af Rie Thomsen m.fl. samt *Spor 1* af Sophie Souid, da jeg sidder i Skriverprisudvalget og stemte på denne fantastiske børnekrimi som vinder.

Dan Damsø (Kasserer), PLCF Syddanmark

Lærer og skolebibliotekar, Sct. Norbert Skole. Pd modul i Børne- og ungdomslitteratur, har været lærer i 25 år og skolebibliotekar i 24 år.

At være medlem af FU giver mig indsigt i den nyeste viden samt et netværk, hvor jeg kan dele mine tanker omkring PLC arbejdet. Jeg er særlig optaget af børns læselyst og den daglige vejledning af elever og kolleger. Desuden er jeg optaget af, at få foreningen til at påvirke beslutningstagerne til at indse at fjernelse af kvalifikationskravet og fjernelse af skolebibliotekaruddannelsen var en fejl der i årevis har påvirket børns læselyst og læseudvikling negativt. Endelig er foreningens økonomi et vigtigt fokusområde for mig, da vi bliver nødt til at konsolidere vore midler, så foreningen, også i fremtiden, kan bistå medlemmerne og gøre en indsats for PLC'er landet over.

Den sidste bog, jeg har læst, er *Et kapløb mod tiden* af Dorte Franzéen samt novellen *Askepou* af Kim Fupz Aakeson (højt læsning for skolens 6.-10.klasser i forbindelse med skolens fejring af hans 40 års forfatter jubilæum).

Birgitte Barfoed-Høj, PLCF Midtjylland

Folkeskolelærer og it- og læringsvejleder og musikkollegaer.

Ansæt på Søndermarksskolen i Randers. Desuden it- og læringsvejleder, i alt 25 år i folkeskolen.

Det betyder meget for mig at blive klædt på til at tænke nyt og få ny og inspirerende viden inden for mit fagfelt, samt at videndele på tværs af faglige organisationer. Dette får jeg bl.a. ved at være sammen med skønne kollegaer i PLCF-Midt og i FU og fx til møder i Dansk filminstitut og Læringsmidler.dk.

Dette giver også et indspark til min egen hverdag i folkeskolen som læringsvejleder, men samtidigt er jeg også optaget af, at være talerør for PLCF, og have øje for de politiske strømninger, så vi kan være med til at påvirke en fremtid i vores favour. Sidste bog, jeg har læst, er *Grib litteraturen* af Ayoe Quist Henkel.

Leena Bækdal-Jensen, PLCF Øst

Lærer Tingbjerg Skole. PLC-koordinator, læringsvejleder, læsevejleder og MA i Børns litteratur og medier. 15 år i folkeskolen i Københavns Kommune.

Det giver mig motivation at være fagligt aktiv og følge med i udviklingen på folkeskoleområdet, særligt inden for skolebiblioteket og PLC. Her er jeg optaget af at følge med i de nyeste didaktiske tendenser og den nyeste litteratur, og jeg er optaget af hvordan PLC kan inspirere og vejlede lærerne i praksis samt sætte retning på de tiltag og indsatser, som vi arbejder med på skolen.

Senest har jeg læst *Spor 1* af Sophie Souid og heldigvis har jeg lige købt *Spor 2*. Supergode og fængende børnekrimier, som velfortjent har vundet Skriverprisen 2024. Det er bøger, der kan det hele! Jeg har læst *Spor 1* sammen med min datter, der går i 4. klasse, min kollega på 5. årgang har læst den højt i sin klasse og børnene på skolebiblioteket efterspørger den også selv. Masser af anbefalinger herfra.

Janne Møller Nielsen, Midtjylland

Folkeskolelærer, skolebibliotekar, læringsvejleder. Ansat som skolekonsulent, Børn og Unge, Aarhus Kommune.

Pd i dansk. Har været lærer i 19 år og skolekonsulent i 6 år. Jeg er optaget af organiseringen og samarbejdet mellem vejlederne i det pædagogiske læringscenter. Hvordan bliver PLC i praksis den understøttende og udviklende funktion, som det er tiltænkt i bekendtgørelsen?

Samtidig er jeg optaget af, hvordan vi styrker skolebibliotekerne og den del af PLC-opgaven, som handler om formidling af litteratur og vejledning af elevernes fritidslæsning.

De sidste to bøger, jeg har læst er *Hvor vinden vender* af Jesper Bugge Kold og børnebogen *Læsehunden* af Jesper Wung-Sung.

Merete Jørgensen, PLCF Øst (tidligere Sjælland og Øer)

Uddannet folkeskolelærer 1993. Jeg er pt. ansat på Allerslev Skole i Lejre, hvor jeg har timer på PLC og er lærer i udskoling. Jeg blev i 2009 uddannet til Skolebibliotekar.

Jeg har i mit lærerliv også arbejdet med den internationale dimension og samarbejdet med lærere rundt om i Europa. Herudover har jeg deltaget i et udviklingsarbejde med fokus på den gode overgang mellem grundskole og ungdomsuddannelse.

Jeg har været aktiv i PLCF siden 2021. Mødet med spændende og fagligt engagerede mennesker giver fornyet energi - og mod på opgaven: At styrke PLC på alle fronter.

Jeg holder også meget af mødet med den enkelte elev og

lærer. Hvordan hjælper jeg dem videre? Hvordan opmuntrer og styrker jeg læseglæden? og hvordan kan vi skabe en god læsekultur på skolen? Skolebiblioteket tilbyder børn og unge et meget vigtigt alternativ til klasseværelset, og det skal være rart og inspirerende at komme her, så det prioriteres også højt. Udover mit arbejde i FU er jeg også tilknyttet bladudvalget og prisudvalget. To meget spændende udvalg, hvor jeg har mulighed for følge op på aktuelle problemstillinger samt fordybe mig i ny og spændende børne- og ungdomslitteratur. Den sidste bog, jeg har læst, er *I sort på isen* af Ole Rosenstand Svidt. En spændende klima-krimi og en bog om handlekraftige unge mennesker, der nok skal fange mange unge læsere!

Steen Juhl Møller, PLCF Sønderjylland (Formand)

Lærer. Lektor i UC SYD.

PD læringsvejleder. Master IT og læring.

5 år som lærer, PLC koordinator, Pæd. Konsulent. 10 år i UC SYD på CFU, EVU og læreruddannelsen.

Særligt optaget af vejledning som faglighed.

Den sidste bog, jeg har læst, er *Når læring går på arbejde - i lyset af John Dewey* af Bente Elkjær.

SUPPLEANTER

Bo Böttiger Andersen, PLCF, Kreds Sønderjylland

Læreruddannet fra Haderslev seminarium. Arbejder på Dalby skole i Kolding kommune. Har undervist i folkeskolen i 25 år og været skolebibliotekar i 9 år.

At være faglig aktiv giver mig mulighed for at bidrage til prioriteringen og udviklingen af PLC som omdrejningspunkt på den lokale skole. Jeg vil gerne bidrage til at skabe undervisnings- og læringsmiljøer, der engagerer og inspirerer både elever og kolleger.

Det er vigtigt at blive ved med at rette spotlyset på PLC og være med til at arbejde for gode økonomiske rammer og uddannelsesforhold, så PLC kan blive det dynamiske sted, der styrker læselyst, nysgerrighed og faglig innovation, samtidig med at det bidrager til skolens langsigtede strategiske mål. Jeg vil gerne være med til at gøre PLC til en aktiv medspiller i skolen.

Den sidste bog, jeg har læst, er *En mindre detalje* af Adania Shibli.

Camilla Kistrup, Kreds Øst

Folkeskolelærer. Ansat på Solvangskolen, Furesø kommune PD i it og medier. 20 års erfaring indenfor PLC området, 30 års erfaring som lærer.

At være faglig aktiv giver mig et netværk, hvor jeg kan hente inspiration og faglig viden om alt det, der rører sig på PLC området. Det være sig både konkrete ideer, som jeg kan bruge i min hverdag på skolebiblioteket, men også på det lidt mere overordnede plan med skolepolitik og tendenser i tiden.

Som medlem af FU vil jeg gerne bidrage til foreningens arbejde som praktiker. Jeg har min hverdag på en folkeskole og kan bidrage til faglige diskussioner med en praktiker vinkel.

Lige nu læser jeg Sarah Engells *Svin*, som er en YA-thriller, digtet over Shakespeares *Othello*. Det er arbejds læsning. Privat er jeg i gang med bogen *Der findes ingen større lykke* af Karina Kiel. Karina er forfatterdebutant og min kollega. Hun skriver godt og indlevende.

Hvornår skal vi have **Den kæmpestore læsedag** igen?

2C runder i fællesskab den kæmpestore læsedag af med hyggelæsning i det grønne område.

Af Latifa Idrissi, læsevejleder og lærer og Leena Bækdal Jensen, læringsvejleder og PLC-kordinator på Tingbjerg Skole

Det er torsdag morgen den 5. november 2024. De lange gange på Tingbjerg Skole fyldes langsomt med skolens ældste elever, der vandrer af sted med billedbøger under armen på vej mod de yngste elever på skolen. De yngste er lidt generte, men de ældste tager godt imod dem og påbegynder en navnerunde, som gør at de bliver trygge. Både ude og inde, på bænke, borde og mure, i kroge på biblioteket og i hjørner på skolen sidder grupper af ældre elever, der læser gode historier og viser billeder til de yngre elever.

Med et trylleslag har børnene i 2C fået en ny ven fra 7E, som de nu kan navnet på og som de smilende vinker til hver gang de møder hinanden på skolen. De har fået en fælles læseoplevelse, som er mere end det. Det er en indgang til nye verdener og litterære møder og ikke mindst en motivation for læsning. For de ældste er det opløftende at de kan bruge deres læsning til noget og skabe glæde for andre, og for de yngre er det et incitament at kunne give andre en god læseoplevelse, når de selv en dag bliver de ældste på skolen.

De sidste to år har vi på Tingbjerg Skole fejret FN's internationale læsedag på en helt særlig måde. Vi har ikke bare åbnet bøgerne – vi har åbnet et rum for fællesskab, inspiration og glæde. Det er en dag hvor eleverne sammen kan opleve bøgernes magi og blive mindet om hvorfor læsning er så værdifuldt.

En del af et fællesskab

På Tingbjerg Skole- og Fritid er vi "forskellige sammen"- også når vi læser. Det er vigtigt for os, at læsning på denne dag skal give plads til alle elever – uanset deres læseniveau. Målet med læsedagen er at skabe en positiv læseoplevelse for alle elever, så de føler sig som en del af et fællesskab, og at de oplever glæden ved

Younes fra 5B læser "Lille frø bygger rumraket" af Jakob Martin Strid højt for sin søster, Alma, der går i 1B.

læsning og måske blive nysgerrige på at læse mere.

Idéen om at fejre den kæmpestore læsedag ved at etablere makkerlæsning på tværs af klasser er opstået i et samarbejde mellem læsevejlederne og læringsvejlederen på skolen. Vi har i samarbejde været tovholdere på planlægning af dagen og organiseringen på skolen. Helt konkret har vi grupperet eleverne og videreformidlet informationen til lærerne, som dernæst har bakket op om initiativet.

Årgangene er matchet så 9. årgang læser for 6. årgang, 8. årgang for 3. årgang, 7. årgang for 2. årgang, 5. årgang for 1. årgang og 4. årgang for 0. årgang. Alle ældre elever er sammensat i makkerpar eller grupper, så ingen er alene med mindre, de gerne vil. De ældre klasser har brugt bibliotekstimerne og skolebibliotekarerne til at finde gode billedbøger, der egner sig til højtlesning for den yngre målgruppe.

Derefter har lærerne igen brugt tid i danskstimerne på at øve læsningen, så de ældre elever har været godt forberedt.

Læsevejlederne har sørget for at formidle inspiration og idéer til aktiviteter til lærerne, så det har været nemt og muligt at fejre den kæmpestore læsedag med særlige aktiviteter på egen årgang eller i egne klasser efter makkerlæsningen mellem de ældste og de yngste.

Kolbøtter og robotlæsning

I 2C summer det af læseglade og forventningsfulde børn. Læreren står spændt og venter på at høre om børnenes læseoplevelser med de ældste. Børnene rækker hænderne i vejret. Én fortæller at det var sødt at de ældste hjalp hinanden ved svære ord i historien, en anden fortæller at det var en god historie og at det var sjovt at svare på de spørgsmål som de ældste stillede; en tredje fortæller, at det bedste var at han har fået nye venner. Hele dagen er dedikeret i læsningens ånd i 2C. Børnene sidder i små læsegrupper og laver boganmeldelser af den bog, som de har fået oplæst. Snakken er livlig

og de finder hurtigt ud af hvem der er god til at genfortælle, skrive ned og tegne handlingen og fordeler opgaverne imellem sig, inden de deler deres læseoplevelser med de andre læsegrupper i

klassen. Efter en velfortjent pause hiver børnene deres bamser op af tasken og vælger en frilæsningsbog, og med lave stemmer spreder de tæpper ud på gulvet og svøber dem omkring sig for at skabe hygge om læsningen. Inden frokost klemmer vi en læseroulette ind, som byder på alt lige fra kolbøttelæsning og læsning som en robot.

Dagen sluttet af i det lune septembervejr på græsset med en bog. Nogle fordyber sig i en bog alene, mens andre kigger sammen i bøgerne. Det vigtigste lige her er at alle har snuden i en bog. Inden vi presser på for at få eleverne til at pakke sammen, har vi overrasket dem med et glas koldt saftevand og en kiks.

Hyggelæsning som lektier

Den kæmpestore læsedag har givet eleverne i 2C lyst til at læse flere bøger derhjemme, og børnene har også haft hyggelæsning for som hjemmeopgave. Her kommer de glade tilbage i skolen og fortæller om, at de har læst for bamserne, læst i sofaen, i huler og med en kop varm kakao. Og allerede nu spørger børnene: Hvornår skal vi have Den kæmpestore læsedag igen?

Podcasts fulde af læseglæde

Af Tina Blaabjerg Karlsen, skolekonsulent på Ørstedskolen, Langeland kommune

Langeland bibliotek og Ørstedskolens læringscenter har sammen med skolens 4. årgangs elever og lærere deltaget i projektet National indsats for børn og unges læseglæde – under overskriften formidlingsaktiviteter, nærmere bestemt podcasts.

Vi fik idéen til projektet, da vi i et tidligere projekt så, hvordan eleverne smittede hinanden med læseglæde blot ved at producere små book-trailers, som de viste til hinanden. Dette projekt ville vi gerne videreudvikle på, og samtidig give eleverne fornemmelsen af at 'være en del af noget større' ved også at bruge folkebibliotekets rum.

Folkebiblioteket og vores PLC har allerede et godt samarbejde, men dette beror ofte på, at skolen kan benytte sig af de tilbud, folkebiblioteket kommer med til skolen. Med projektet har vi fået bekræftet, at vi kan mere sammen, at vi kan bruge hinanden til at arbejde med læsningens drivkræfter, og i fællesskab styrke indsatsen for børnenes lystlæsning og indre motivation.

Lækkert udstyr - som de fede youtubere bruger

Projektet her blev muligt, da der fulgte midler med til indkøb af teknisk udstyr til et podcaststudie og til et classesæt af rigtig gode bærbare mikrofoner. Vi har helt tydeligt kunnet se, hvor stor betydning dette lækre udstyr har haft for eleverne. Også elever fra 6. og 7. årgang har været forbi og vist interesse for at prøve udstyret - det er jo det samme som de fede youtubere bruger!

Noget, vi har haft lidt udfordringer med, er at finde plads – og ro - til at optage, det vil sige det fysiske rum. Der skal være

ro omkring eleverne, når de optager, hvilket til tider er svært at finde til så mange elever på én gang. Alle kunne jo ikke bruge lydstudiet, så her har vi måttet tænke ud af boksen og indrette nogle midlertidige studier, hvor eleverne kunne bruge de bærbare mikrofoner, bl.a. har vi nogle rum i forbindelse med skolens musiklokale og også et rum ved siden af tandplejen blev taget i brug.

Podcast – hvordan får man folk til at lytte?

Rent praktisk har vi med inspiration fra en skuespiller arbejdet med, hvordan man 'performer' i en podcast og hvordan man får andre til at lytte. Eleverne har fået et teknisk kursus, og de har afprøvet det tekniske udstyr i en "prøvepodcast". Efterfølgende har de i grupper produceret mini-podcasts, som først i 2025 bliver publiceret på folkebibliotekets hjemmeside, så de i princippet kan nå ud i hele landet.

Kan man producere en podcast om en bog, når man ikke har læst den hele? Det vil mange nok sætte spørgsmålstegn ved, men efter dette projekt er det vores påstand, at man skal gribe elevernes læseglæde, når den er der. Og det er den ikke altid først, når bogen er færdiglæst. Eleverne formidler med stor glæde bøger til hinanden, og har helt klart størst mulighed for at smitte deres kammerater med denne glæde, når de selv er mest optaget af den bog, de læser. Derfor blev deres mini-podcasts produceret, når eleverne selv var mest motiverede.

e-Reolen Go åbner en ny verden for eleverne

Som en del af projektet har eleverne fået adgang til eReolen Go med uni-login, hvilket på flere måder har indvirket positivt på deres læseglæde. Først og fremmest har vi set, hvordan elever med læseudfordringer har fået muligheden for at få store læseoplevelser, når de har lånt lyd-bøger via e-Reolen Go. Elever der testes ordblinde, har i forvejen denne mulighed via Nota, men elever der ligger lige på grænsen, har ikke adgang til et stort udvalg af lyd-bøger. At de har

haft den adgang i projektperioden, har betydet, at de har oplevet et læsefællesskab med kammerater, de normalt ikke læser sammen med. Vi har fx set, hvordan to har læst den samme bog – den ene læste den fysisk, mens den anden lyttede – og hvor det var tydeligt, at det fremmede begges læseglæde.

En anden fordel i forbindelse med adgangen til e-Reolen Go har været tilgængelighed. Vi oplever generelt elevernes interesse for nye bøger er stor, men lange reservationskøer kan i høj grad dræbe elevernes læselyst, og her har det haft enorm betydning, at man ikke behøvede at vente på en bog.

En ledelse der viser tillid og giver rum

En rigtig vigtig del af projektet har været at inddrage ledelsen. For os har det været afgørende, at ledelsen fra skoleårets start har afsat tid til projektet, og derudover har vist os tillid og givet os rum til at køre projektet, fordi den også kunne se det formålstjenstlige ved et godt samarbejde mellem PLC og folkebiblioteket. Ledelsen skal naturligvis inddrages og løbende have statusopdateringer, men det at der har været tillid til de kræfter, som har udviklet og kørt projektet, samtidig med at ledelsen har vist velvilje over for projektet, har givet os mulighed for at fokusere på det vigtige - nemlig planlægning, konkrete afprøvninger, evaluering og tilpasning af kommende aktiviteter.

Fordelen ved at være "små"

Vi har været en meget lille projektgruppe på Langeland, men det har kun været positivt, fordi der dermed ikke er så langt fra tanke til handling. Faktisk har vi i alt kun været fire personer involveret, nemlig de meget dygtige og involverede lærere på 4. årgang Sara Birch Andersen og Per Juel, biblioteksformidler Kim Heinrich fra Langeland Bibliotek og jeg selv fra skolens PLC.

Vores tanker omkring dette er, at vi har fået tingene til at ske i tæt samarbejde, og

nu kan det stille og roligt vokse sig større ved, at vi har udviklet et godt koncept, som vi kan videreføre til øens øvrige elever og lærere på de tre mindre skoler, som alle er afdelinger af Ørstedskolen (de tre mindre skoler rummer kun hhv. 3., 4. og 6. klassetrin, mens Ørstedskolen rummer fra 0. til 9. klassetrin). Vi kan allerede nu se, at der både er undervisere og elever, der har set os arbejde med projektet, som gerne vil i gang med podcast-produktionen selv.

Planen er at undertegnede og Kim fra folkebiblioteket nu skal rundt på skolerne og fortælle om erfaringerne med arbejdet med podcasts, sådan at de enten

kan besøge Ørstedskolen og benytte vores tekniske udstyr og lydstudie eller alternativt låne de bærbare plug in-mikrofoner med hjem. Heldigvis er udstyret meget nemt at betjene.

Blev vi klogere?

Ja, vi blev klogere – og vise. Vi har udviklet vores egen model, som vi netop kalder for VIS. Modellen skal minde os om, hvad vi skal tænke på, når vi arbejder med udviklingen af børns læseglæde. V står for 'vælg'. Eleverne skal have strategier til valg af bøger og bl.a. vide noget om forskellige genrer. Samtidig er det vigtigt, at de vælger bøger, som de forståelsesmæssigt og læseteknisk kan mestre. Her

er samarbejdet mellem folkebibliotek og PLC væsentligt, og vi kan bidrage med hver vores faglighed ind i hinandens arbejdsområder.

I et i 'VIS' står for 'inddragelse'. Eleverne skal inddrages i valg af bøger. Dette gør vi fx gennem vores projekt 'Børn køber bøger', hvor elever overtager PLC medarbejderen arbejde med indkøb af bøger. Ind i dette projekt med læseglæde, har vi også involveret eleverne i en konkurrence, hvor de har designet et klistermærke, der skal sættes på alle de bøger, som de har produceret en podcast til. Vi ved fra 'Børn køber bøger', som vi gennemfører hvert år, at når eleverne ser klistermærket på en ►

Johan læser og Filipa lyttelæser til bogen *Rowleys dagbog* - en utrolig venlig ven af Jeff Kinney, som de begge to er ret vilde med.

bog, så går de målrettet efter den, da de ved, at den er blevet anbefalet af andre elever på skolen.

Sidst, men ikke mindst, står S for 'sælge'. Det kan lyde forkert, at man skal sælge bøger til eleverne, for at de gider læse dem, men dette skal ikke have en negativ klang. Vi har som formidlere på folkebiblioteket og i skolen en kæmpe indflydelse på elevernes lyst til at gribe ud efter en bog. Når vi formidler bøgerne, skal vi derfor huske at sælge den vare, vi står med. Vi kan fx inddrage os selv, og den måde vi selv lystlæser på. Vi skal nemlig hele tiden huske, at der er stor forskel på skolelæsning (i fagene) og lystlæsning, men kan vi fremme elevernes lystlæsning, har det stor betydning for elevernes evner ind i skolelæsning.

Skub i læseglæden

Nu er projektet tæt på mål og der skal samles op på erfaringerne fra projekterne rundt i hele landet. Der er ingen tvivl om at vi på Langeland vil fortsætte og videreudvikle arbejdet med podcasts i undervisningen, men i og med at projektfinansieringen er stoppet, står vi tilbage med nogle økonomiske udfordringer, ikke mindst med hensyn til fortsat adgang til e-Reolen Go med unilogin.

Elevernes læseudfordringer omtales ofte i mediernes, særligt når de store læseundersøgelser udkommer, og det er ikke altid opløftende læsning. Vi har i projektet erfaret, hvor stor betydning litteraturens tilgængelighed har haft for elevernes læseglæde, og vi ved, at jo mere børn læser, desto dygtigere bliver de. Men mange

kommuner kæmper som bekendt med for få ressourcer, heriblandt Langeland kommune, og det er trist, at økonomien skal spænde ben for noget så vigtigt som elevernes læseglæde og med dette også udvikling af deres læsekompetence.

I den perfekte verden ville der være fri adgang til eReolen Go for alle børn på både PLC og folkebibliotek, så også dem, hvis forældre ikke nødvendigvis kommer så ofte på folkebiblioteket, har ubegrænset adgang til et godt og bredt udvalg af bøger. Så ind til verden bliver perfekt vil vi gøre alt hvad vi kan for at holde liv i og udvikle samarbejdet mellem skoler, PLC og folkebibliotek, for der er ingen tvivl om at vores podcast-projekt har sat skub i læseglæden på Langeland.

Johan og Filippa er nu klar til at producere en minipodcast om Rowleys dagbog - en utrolig venlig ven af Jeff Kinney.

Lær om dig selv – og bliv mere åben over for din omverden

Af Eline Mørch Jensen, redaktør

UNESCO Samlingerne, som hører under Moesgaard Museums afdeling for oplevelse og læring, er fulde af genstande fra alle egne af verden – og nu også en ny kasse fra Danmark.

Ideen med danmarkskassen er at få børn og unge, der lever her i landet til at blive mere bevidste om, hvilke værdier der betyder noget for dem - uanset om de bor i Thyborøn, Tønder eller Tølløse. Formålet er altså ikke at definere "danskhed" eller besvare spørgsmålet om hvad det vil sige at være dansk, da det som bekendt kan være svært at give et nogenlunde entydigt eller meningsfuldt svar på.

- Nogen vil måske sige at vores nationalret er stegt flæsk med persillesovs, men hvor mange af børnene herhjemme får egentlig dét at spise? Nok ikke ret mange, for vores kultur er jo præget af rigtig mange forskellige kulturer, mener Annemette Light, projektleder og indholdsudvikler, UNESCO Samlinger Moesgaard Museum, Oplevelse og Læring.

En blanding af både etnisk danske kulturer og udefrakommende kulturer?

- Ja, dels er der forskelle mellem landsdele og mellem land og by, så derfor har vi lagt vægt på at kassen har et indhold, som både børn fra en byskole i for eksempel København og en landsby-skole i Vestjylland kan spejle sig i. Samtidig er der selvfølgelig også etnisk kulturelle forskelle, men i virkeligheden er der faktisk meget mere der binder os sammen, hvorfor det også har givet rigtig god mening at favne at vi lever i et multikulturelt land, siger hun og tilføjer:

- Før havde vi en gammel danmarkskasse, som ikke var aktuel længere, den havde vel 10-15 år på bagen – men der sker altså

Her ses nogle af de genstande, der er blevet udvalgt til danmarkskassen af skoleelever fra 4. og 7. klasse. Genstandene symboliserer værdier og traditioner hos eleverne og deres familier. Gad vide hvad de er symboler på?

meget på 10-15 år! Så i forbindelse med nytænkningen af konceptet ovenpå Corona-nedlukningen, har vi valgt en mere åben form for undervisning og læring, der både inddrager, og dermed også henvender sig, mere direkte til målgruppen. Også fordi der i UNESCO-baglandet er en stigende efterspørgsel på materialer, hvor børn og unge kan lære om deres historie, om hvem de er og hvor de kommer fra, og som derigennem kan være med til at give dem håb for fremtiden.

Fortid, nutid og fremtid

Danmarkskassen er delt op i tre dele,

nemlig fortid, nutid og fremtid. Fortidsdelen er blevet til i samarbejde med repræsentanter fra verdensarvsstederne herhjemme, der hver især har bidraget med genstande til samlingen, bl.a. har Roskilde Domkirke doneret en mursten fra kirken, der er 3D-printede kiselalger fra Vadehavet, fiskeler fra Stevns Klint og en miniaturemodel af Jellingestenene.

- Formålet er at give børnene en forståelse for hvor stort et tidsspænd vores historie har. Her er det fedt at have Stevns Klint med, for vi har spor i form af aske fra den askesky, som blev skabt ▶

Her er nogle symboler på dansk kulturarv - hhv. fra Roskilde Domkirke, Jellingestene, Vadehavet og Christiansfeld.

af det meteornedslag, som udryddede dinosaurerne for 66 millioner år siden, fortæller Annemette Light.

Nutidsdelen bygger på et samarbejde med to UNESCO verdensarvsskoler, hvor en 7. klasse i Juelsminde og en 4. klasse i Herning har haft til opgave at dykke ned i den immaterielle kulturarv, som handler om traditioner og værdier, dvs. den kultur, man ikke kan røre ved, men som har en stor betydning for børnene i deres liv og dagligdag.

- Klasserne har arbejdet med at finde og definere kulturarv i deres lokalområde, som er vigtig for dem personligt, så på den måde bevæger vi os fra den store danmarkshistorie til det lokale og nære. I Juelsminde har de for eksempel en havnefest, som de sætter rigtig stor pris på og hvor der er mange frivillige kræfter involveret, så her har børnene talt om hvilke værdier, der ligger i det fællesskab, forklarer Annemette Light.

Hygge og fællesskab

I arbejdet med nutidsdelen har eleverne også haft fokus på at blive bevidste om de værdier, de selv lægger vægt på. De har bl.a. forholdt sig til om det var værdier, de havde fået med sig fra deres familie, og om det var værdier, de gerne ville give videre, hvis de selv fik børn og stiftede familie. Herefter skulle de finde genstande til kassen, som kunne symbolisere de værdier, de fandt frem til. - Der var for eksempel en dreng, som fortalte sine kammerater om at i hans familie var der en stor værdi i deres tro på Gud, så han ville gerne have et kors i kassen. I en anden familie havde de en tradition med at spille brætspil hver fredag, så herfra kom der en spillebrik i kassen, fortæller Annemette Light.

Får man forklaring på hvad de forskellige genstande symboliserer?

- Nogle af dem, ja, andre genstande er

helt overladt til ens fantasi. Her er der nogle opgaver, hvor man skal snakke om og gætte på hvilke værdier, genstandene repræsenterer, og også forholde sig til hvad man selv forbinder med dem, tilføjer hun.

Andre eksempler på genstande fra danmarkskassen er bøger (Yes! Og det er vel at mærke børnene selv, der har foreslået det), kæledyr, mad (især burgere, pizza og slik), en fodbold, som både symboliserer sport og konkurrence, men også sammenhold, og diverse forskellige jule-traditioner, som de fleste, ifølge Annemette Light, "forbinder med noget megahyggeagtigt."

Hun er ikke overrasket over at det meget ofte er netop "hygge" og "fællesskab," børnene selv peger på som de værdier, der er vigtigst for dem:

- Jeg har jo en baggrund som skolelærer og ved at det er de værdier, børnene vægter rigtig højt. , siger hun og fortsætter: -Det er bare ikke det, der bliver omtalt i medierne. Her er det for meget skærmtid og at børnene ikke er gode nok i skolen, der er fokus på. Men når børnene bevæger sig væk fra det materielle, finder de ud af at de faktisk er ret ens. Så er det nemlig fællesskabet, der er fedt. Det kan godt være, at vi kan finde fællesskaber mange steder, gennem et computerspil eller på TikTok for eksempel, men det er stadig det at have nære relationer, gode venner og samværet i familien, der er allervigtigst for dem, mener hun.

Kreative opgaver

Annemette Light understreger at dét at der har været børn inddraget i indsamlingen af genstande til danmarkskassen har haft en kæmpe betydning, først og fremmest for selve indholdet naturligvis, men også for andre børns mulighed for at spejle sig i og lære sig selv og sin kultur bedre at kende. Hun er samtidig dybt imponeret over hvor gode eleverne i de to klasser på hhv. 4. og 7. årgang har været til at arbejde med deres kulturarv og forholde sig til deres egne personlige værdier samt - ikke mindst - til at finde på alle de små genstande, der bedst kunne symbolisere deres værdier.

- Også i Herning, hvor det jo var elever i 4. klasse, som ikke havde lige så mange ord og refleksioner som dem i 7. klasse. Men når de først kom i gang med at tale med hinanden om det, viste de sig faktisk

at være supergode til det. Én ville for eksempel gerne have en campingvogn med i kassen, men kunne først ikke lige forklare hvorfor. Med lidt hjælp kom vi sammen frem til at han syntes det var dejligt at holde ferie, og hvorfor var det så det? Jo, for så var man jo sammen og hyggede sig med sin familie. Genstanden blev så lavet om til en miniature-liggestol, fordi det passede godt med at holde ferie - og fordi vi ikke kunne finde andet, griner Annemette Light.

Danmarkskassen henvender sig - lige som de øvrige UNESCO Samlinger - til alle klassetrin. Undervisningsmaterialet er delt op i indskoling, mellemtrin og udskoling og indeholder diverse kreative opgaver og udfoldelsesmuligheder. I fortidsdelen skal man eksempelvis vælge et verdensarvssted, man vil præsentere for klassen, det kan blandt andet være i form af en podcast, en stop motion film eller et teaterstykke. I nutidsdelen går én af opgaverne ud på at lave en brevkasse, hvor eleverne kan lufte deres bekymringer og begejstringer for fremtiden, som så kan tages op i klassen. I Fremtidsdelen arbejder eleverne med at finde på gode ideer og løsninger til fremtidige udfordringer, som man herefter skal bygge en model af eller på anden vis fremstille et produkt omkring.

Håb og handling

Fremtidsdelen af danmarkskassen er ikke tænkt i genstande, men i opgaver,

hvor man bl.a. bruger terninger, skemaer og arbejder med fremtidsbilleder, som er lavet i fortiden, nærmere bestemt i 1940'erne, hvor man forestillede sig, hvordan verden ville se ud i dag. Denne del af samlingen er udviklet i samarbejde med Institut for fremtid, og har især fokus på at bringe håb for fremtiden.

Her arbejdes med fire forskellige fremtids-scenarier, nemlig Det oversvømmede Danmark, Det bæredygtige Danmark, Det teknologiske Danmark og Det sunde Danmark, som man skal prøve at forholde sig til. Til hvert scenarie hører der nogle tekster og opgaver, hvor det går ud på at finde de bedst mulige måder at indrette sig på, eksempelvis ved at dyrke sin egen mad, reparere ting og genbruge materialer eller hjælpe hinanden i små fællesskaber.

Det oversvømmede Danmark lyder ikke ret håbefuldt ...

- Nja, og så alligevel ... For går man 50 år frem i tiden og forestiller sig hvordan ens hverdag ser ud, så er der naturligvis nogle store udfordringer, især klimamæssigt, men også nogle muligheder. Og her er det egentlig kun fantasien der sætter grænser, for når man arbejder med fremtiden er der faktisk ikke noget der er forkert - man kan jo forestille sig alt! Det kan der være en vis frihed i, mener Annemette Light.

Samtidig peger hun på at det kan være en god hjælp for børnene og de unge

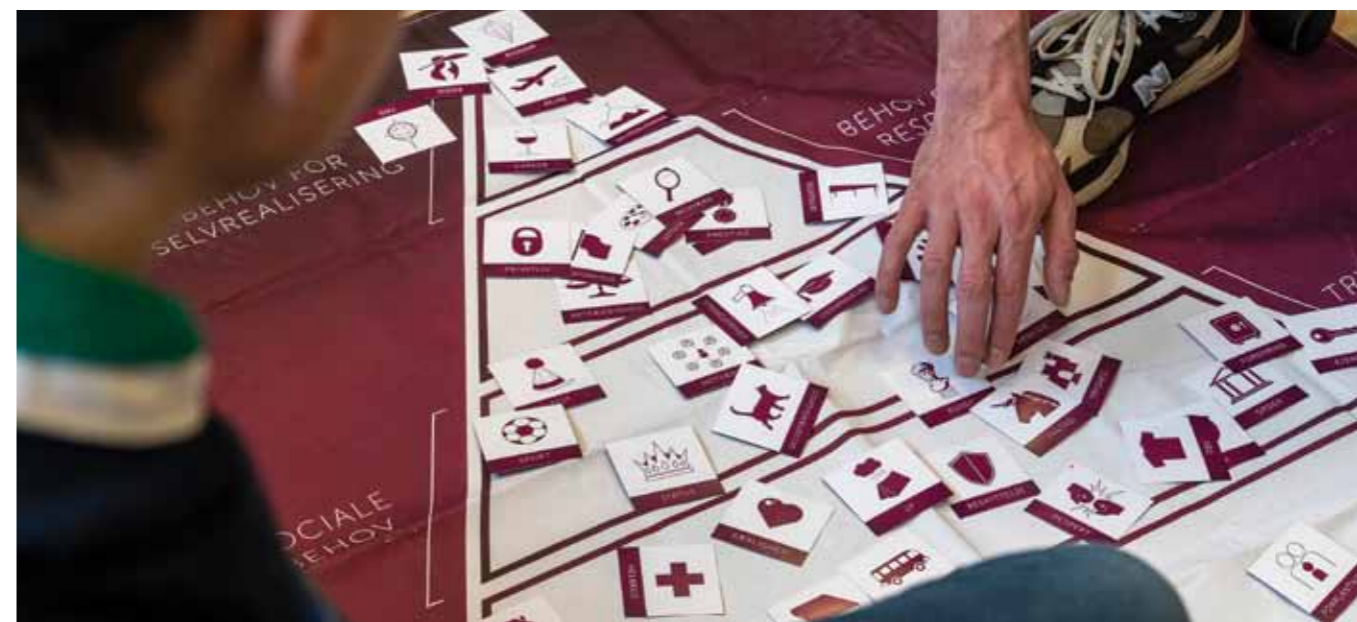
at holde fast i deres værdier, når de skal forholde sig til fremtidens udfordringer:

- Så når vi som her *nudger* dem en lille smule til at tænke over og tale om dét der virkelig betyder noget for dem, den immaterielle kulturarv, så vil de værdier automatisk bringe håb og handlekraft med ind i deres syn på fremtiden.

- Navnlig de lidt ældre børn får forhåbentlig også en fornemmelse af, at den måde man arbejder med fremtiden på minder en del om den måde, man arbejder med fortiden på. Historie og arkæologi bygger jo rigtig meget på statistikker, hypoteser og gisninger. Og sådan er man også nødt til at gøre med fremtiden - man kan ikke andet, for man ved ikke præcis hvad der vil ske. Man ved heller ikke altid hvordan tingene hænger sammen, når man er arkæolog og graver noget op og tænker "Gad vide hvad den her lille dims har været brugt til?" For vi kan jo aldrig være 100 procent sikre, vel?

Danmarkskassen og de øvrige kasser i UNESCO Samlingerne kan lejes i 3 uger. Der er materiale til at arbejde med i alle tre uger, hvis man vil det, men man kan også plukke ud og behøve ikke at tage den i kronologisk rækkefølge. Til alle kasserne findes opgaver delt op til indskoling, mellemtrin og udskoling.

Læs mere på [Unesco samlingerne.dk](https://unesco-samlingerne.dk)

Fremtidsdelen i danmarkskassen er ikke tænkt i genstande, men i opgaver. Tanken er at nudge eleverne til at "tage deres værdier" med ind i fremtiden for at skabe håb og handling.

Vi møder børnene i deres følelser og oplevelser

Af Leena Bækdal Jensen, PLC-kordinator og skolebibliotekar på Tingbjerg Skole (bestyrelsesmedlem i PLCF Øst og i FU)

I forbindelse med fyraftensarrangementet får jeg mulighed for at mødes med Anne Sofie Allermann og hendes palæstinensiske gæster til et interview om deres besøg i København, og om børnelitteraturens betingelser i Palæstina og særligt hvordan situationen påvirker børnene.

Tonerne af mellemstlig musik summer i Blågårdsgade på Nørrebro, som jeg bevæger mig ned ad. Den arabiske oud og harmonikaens melodi akkompagneres af arabisk sang og en rytmisk trommen følger mig i retning mod restauranten Ahaaa. Her møder jeg forfatter og illustratør, Anne Sofie Allermann, omgivet af sine palæstinensiske gæster, som hun har inviteret til landet for at de kan møde en masse mennesker, skabe venskaber og nye netværk for samarbejder. Den mellemstlige stemning af latter og snak på dansk, engelsk, arabisk og på kryds og tværs fører mig med et trylleslag til fjerne himmelstrøg og omslutter mig med varme og nysgerrighed.

Gæsterne får serveret maden i samme øjeblik, jeg slår mig ned, og Anne Sofie lægger ud med at fortælle om baggrunden for besøget: "Efter mit besøg i Palæstina i 2023 blev vi enige om, at vi ville lave et brobygningsprojekt, hvor vi inviterer palæstinenserne herop, så de kan møde mennesker fra deres egen branche i Danmark. Kort efter at jeg kom hjem, begyndte det nuværende folkekrab i Gaza. Det danske institut i Damaskus opfordrede mig til at søge penge for at samarbejdet kunne fortsætte, så vi kan vise palæstinenserne, at der er andre danskere end den danske regering. Det er vigtigt at vise, at vi er mange danskere, der gerne vil være venner med palæsti-

nenserne, og det skal de vide. De er ikke alene i verden."

Anne Sofie fortæller videre, at bibliotekerne har været ude at besøge biblioteker og har set alle mulige forskellige måder at formidle børnelitteratur på. De har besøgt faglig leder af Nationalt Videncenter for Læsning, Anna Karlskov Skyggebjerg, og de har været forbi Gyldendal, KBH+ og Turning Tables. Der er også musikere med, det er dem vi kan høre spille oud og synge. Musikere har mødt danske musikere, der arbejder med børn, bl.a. Peter Kibsgaard fra Nødhjælpsorkesteret, hvor de har udvekslet erfaringer med musik for børn og musik som en udtryksform for børn.

Børn i Gaza er ikke længere børn

Anne Sofie præsenterer mig for Renad Qubbaj, leder af Tamer Institute, som fortæller om instituttet og dets udgivelser:

"Hovedfokus for vores feltarbejde på instituttet er at fremme læsning, skrivning og ekspressiv kunst for børn og unge. Bøgerne som vi udgiver er billedbøger, men vi udgiver også bøger til unge og til bibliotekarer, forfattere, illustratører og kunstnere. Og vi udgiver albums med musik, som også bliver brugt til aktiviteter med børnene.

Udgivelserne er delt imellem de produktioner som børn og unge selv har skrevet og de mere etablerede forfattere. Vi har oversat 8 bøger fra dansk til arabisk. Fx har vi oversat *Dumme Lili* af Mette Vedsø og Stine Illum, der handler om en lille ulykkelig pige, som omgivelserne ikke tager sig af. Her er illustrationerne komplet forskellige fra det ordinære og traditionelle, og det er et eksempel på en bog, som vi kan introducere til børn i Palæstina, der fører os til et nyt sted."

"Anne Sofies bog, *Tid*, som også er oversat til arabisk, er en bog, som virkelig mange føler sig forbundet med. Den handler om tid på flere planer. I Palæstina er relationen mellem generationerne meget vigtig, og mindet om Palæstina går fra generation til generation. Så når

bedstemor strikker et halstørklæde til sit barnebarn i bogen, så symboliserer halstørklædet minderne, der går fra en generation til den næste, men det viser også tiden og abstraktionen heri. Når du tilbringer tid sammen med dine bedste-

vi opmuntrer dem til at lege, synge og skrive. Selv under det nuværende folkekrab har vi lavet en udstilling med en slags encyklopædi for folkekrab, hvor der er plads til at børnene kan tale om deres tab og om hvordan deres dag har

tror jeg er med til at forberede dem på morgendagen og give dem håb i livet." Renad nævner desuden, at børnene taler meget om deres drømme og om at komme hjem. Til deres seng og til deres legetøj. De taler meget om deres tab, om

at forsøge at skabe et meningsfuldt liv for børnene, selvom alt omkring dem er komplet umenneskeligt. Det gør vi bl.a. ved at publicere de bøger som børnene selv har skrevet og illustreret. Du kan se vores arbejde på de sociale medier", lægger hun til.

Et trygt rum

Amane Abu-Areesh er en del af børnenetværket på Vestbredden og i Gaza som Tamer Institute faciliterer. Hun arbejder i landsbyen Beit Ula i Hebron på Vestbredden, og fortæller her om, hvordan situationen i Palæstina påvirker hendes arbejde: "Biblioteket ligger ikke i direkte forbindelse med muren, så jeg arbejder på afstand af bosættelserne og de militære påvirkninger. Biblioteket er det eneste sted, hvor der er kulturelle aktiviteter for børn, så jeg lægger stor vægt på at fortsætte aktiviteterne og opmuntre børn og familier til at deltage.

Det er en stor udfordring at skabe tillid til familierne, så jeg prøver hårdt på at overbevise dem om, at biblioteket stadig er et sikkert sted. Jeg arbejder ikke kun med aktiviteter for børnene, men inddrager altid forældre og familier. Familierne der bor tæt på muren, sender ikke deres børn herhen, særligt ikke det seneste år. Selvom betingelserne er blevet meget hårdere, så giver det mig håb at holde biblioteket åbent. Og når børnene tager søskende eller naboer med for at deltage i aktiviteterne, ser jeg det som et tegn på at børnene er glade og føler sig trygge på biblioteket."

Amane ved at besættelsesmagten holder øje med dem også på sociale medier, og da hun ikke vil risikere børnenes liv eller at biblioteket ikke længere er sikkert, undgår hun Facebook. Siden oktober 2023 har hun også forsøgt at undgå enhver form for politisk indhold for at passe så godt som muligt på børnene og biblioteket. Amane slutter vores samtale af med håbet om, at der igen kommer en dag, hvor børnene kan tale frit og ikke skal være bekymrede for hvad de siger, så de får et liv fyldt med frihed som børn andre steder i verden.

Palæstinensiske gæster og kolleger: Fra venstre: Khaled Juma, Renad Qubbaj og Amane Abu-Areesh.

forældre og laver aktiviteter med dem, så er det både en måde at bruge tid på og for at danne fælles minder."

Renad fortæller desuden om, hvordan de arbejder med børnene til trods for situationen i Gaza: "Lige nu arbejder vi i Gaza med mindst 100 børn, hvor

været i denne tid. Børn i Gaza er ikke længere børn, for de har ansvar for at skaffe vand og brød til deres familier og de står i lange køer i timevis. Vi kan møde børnene i deres følelser og oplevelser, og skabe rum for at de kan tale og skrive om deres håbløshed og sorg, så de kan dele deres fortvivlelse med nogen. Det

at være blevet forvist, om deres lidelse, deres tab af en ven, en nabo, en søster eller en bror. Han siger: "Lige nu har vi 22 børn som er forældreløse. De her børn har på ingen måde et anstændigt liv. De får ikke tilstrækkeligt mad, rent vand eller medicin. De er omgivet af død. Til trods for dette tror vi på, at det giver mening

Et barn er et barn i hele verden

Af Leena Bækdal Jensen, PLC-kordinator og skolebibliotekar på Tingbjerg Skole (bestyrelsesmedlem PLCF Øst og i FU)

IBBY Danmark stod i september 2024 bag fyraftensarrangementet Børnelitteratur på tværs af grænser, som blev til i samarbejde med forfatter og illustratør, Anne Sofie Allermann, der havde inviteret otte børnelitteraturkolleger fra Palæstina til København for at skabe nye venskaber og samarbejder

Baggrunden for dette internationale børnekulturelle møde var at Anne Sofie Allermann udgav billedbogen Tid, der udkom på forlaget Jensen & Dalgaard, og i forbindelse med lanceringen i efteråret 2023 besøgte Palæstina. Under sit besøg etablerede Anne Sofie et samarbejde med børnelitteraturkolleger fra Tamer Instituttet i Palæstina, som i september 2024 kom på genbesøg i København.

Manuskripts-kolen for Børnefiktion lagde hus til Børnelitteratur på tværs af grænser, mens Johanne Pasgaard og Sophie Fuglesang fra IBBY bød de fremmødte velkommen og satte rammen for aftenen: Anne Sofie indledte med at fortælle om samarbejdet, hvorefter to børnebibliotekarer fra Palæstina fortalte om deres arbejde med børn i Gaza og på Vestbredden. Herefter var der workshops med dialog i grupper, inden arrangementet blev rundet af med en fælles dialog og opsamling.

Børnekulturelle aktiviteter er et frirum

Amane Abu-Areesh er børnebibliotekar i et Kulturhus i byen Beit Ula i Hebron på Vestbredden. Hun fortæller, at det er et område med checkpoints, hvilket begrænser mobiliteten. Derfor er det vigtigt at skabe et frirum i Kulturhuset,

Musikerne holder liv i gaden.

hvor børnene kan komme og udtrykke sig, blive begejstrede eller fortrylles af en god fortælling. Når Amane mødes med børnene laver hun forskellige kulturelle aktiviteter for at sprede glæde og give børnene gode oplevelser.

Det kan være højtlesning, at tegne og male, lave collager, at lave dukker til dukketeater og skabe teaterstykker sammen med børnene. De skriver også sange med børnene og supplerer med simple musikalske indslag. Desuden holder de vinterlejr og sommerlejr, fejrer årstider og højtider ved bl.a. at plukke oliven når det er høsttid.

Zeinab Amarneh er bibliotekar i en landsby ved siden af Jenin, som ligger tæt på muren mellem den besatte Vestbred og Israel. Tamer Instituttet har i samarbejde med den lokale administration etableret biblioteket, hvor Zeinab arbejder kreativt med børnene.

Hun laver ligesom Amane forskellige aktiviteter, hvor de læser eller udtrykker sig kunstnerisk gennem tegning eller skrivning. Bøgerne, som de arbejder med, er både på engelsk og arabisk og de har også oversatte bøger fra dansk, som de har arbejdet med. Bl.a. har de læst Hr. Løve i biografen af Jan Oksbøl Callesen. Her gjorde de noget særligt ud af at skabe en rar stemning, så børnene hyggede sig.

Far læs mig en bog

Børns koncentrationsbesvær er et udbredt og genkendeligt fænomen også i Danmark, men alligevel kan det være svært at sætte sig ind i de mange komplekse problemstillinger, der påvirker de palæstinensiske børns koncentration og evne til fordybelse. Mens de palæstinensiske børn lider under israelske bomber, som dræber og sårer tusindvis af uskyldige civile palæstinensere, herunder 11.000 børn

ifølge Oxfam, og har lagt store dele af Gaza i ruiner, arbejder Amane og Zeinab ufortrødent videre med at give børnene nogle positive litterære oplevelser midt i alle rædslerne.

De to er særligt optagede af hvilke formidlingstiltag, der kan skærpe børnenes opmærksomhed. Ved at have en stor bevidsthed om hvordan de læser højt gennem varierede oplæsningsformer, oplever de at børnene bedre kan fastholde opmærksomheden. Og ved hjælp af teknikker fra teatret laver de dukkeshow, hvor de gemmer sig bag et tæppe og lader dukkerne præsentere bogen. De benytter også visuelle visninger som book trailers, og de ændrer stemme, når karaktererne taler på skift. Samtidig hjælper det på koncentrationen, at børnene får lov til at lege og tegne inden højtlesningen, så de bagefter er mere klar til at lytte.

Tamer Institute for Community Education har etableret flere kampagner der appellerer til læseoplevelser. Instituttets leder, Renad Qubbaj, fortæller her om kampagnen Far læs mig en bog: "Det er en kampagne, der sætter fokus på nærværet mellem voksne og børn og samværet om at læse en historie sammen. I mange familier er fædrene på arbejde og mor står for opdragelsen, så kampagnen henvender sig særligt til fædre, men dybest set også til hele familien. Det er også en sørgelig kampagne, fordi mange børn har mistet deres far, og her er det vigtige fortsat, at familien kommer tættere på børnene, og det kan så være morfar, farfar, onkel, bror eller selvfølgelig en mor, der læser historie sammen med børnene."

Hvad kan vi lære af hinanden?

Workshop-drøftelserne bagefter tager afsæt i nogle spørgsmål, som arrangørerne har forberedt på forhånd. Dialogen er energisk og præget af gensidig nysgerrighed over for erfaringerne fra hver vores del af verden. Spørgsmålene kredser om deltagerens erfaringer og oplevelser i mø-

Livlig diskussion blandt workshop-deltagerne.

det med børn og litteratur; vigtigheden af at der er litteratur i børnenes liv og deltagerens tanker om børns adgang til litteratur i lokalsamfundet.

Under opsamlingen byder grupperne ind med pointer fra drøftelserne og deler eksempler på, hvad vi kan lære af hinanden. En gruppe fortæller at kunst, litteratur og musik sætter gang i mange følelser hos børn, og at musik kan noget helt specielt i den sammenhæng. Forfatter Khaled Juma fortæller, at børn i Gaza befinder sig i situationer, som næsten ingen kan forestille sig: "Der er ingen biografer, ingen zoologisk have og ingen sne, så uden børnelitteraturen får børnene ikke del i disse erfaringer, som er helt afgørende for deres livsudvikling."

Khaled fortæller videre at det første spørgsmål, børnene stiller hver gang der har været et bombardement er: "Har de bombet Instituttet? (Tamer Institute, red.) Det er et meget tydeligt udtryk for hvilken central rolle litteraturen spiller for dem, når de ikke – som det første – spørger til om deres hjem er blevet bombet."

Renad supplerer med at sætte ord på, hvor vigtigt det er for børn at forstå deres følelser, og hun binder tråde til

det arbejde, som Tamer Institute skaber rum for, når børn skriver deres egne tekster: "Når vi læser højt i fællesskab, skaber vi et rum for børnene, som vækker genkendelse og legitimerer deres oplevelser og følelser. Fælleslæsning er en proces og en aktivitet, der imødekommer et behov hos børnene, og som motiverer dem til selv at skrive og sætte ord på deres følelser. Det giver dem også mulighed for at de kan dele deres fortælling med hinanden. Børnene får deres egen stemme, når vi udgiver deres fortællinger, og det har en helende effekt for dem."

Hele arrangementet er præget af en stemning af gensidig interesse og dialogerne favner med respekt og empati ønsket om en kærlig barndom og fremtid for alle børn. Ved aftenens afslutning sætter Renad ord på, hvorfor læsning og litteratur er så vigtigt for de palæstinensiske børn ude i lokalsamfundene, idet hun understreger at alle verdens børn har brug for at kende international litteratur: "Svære tider eksisterer over hele verden. Litteraturen er det vigtige rum for solidaritet og humanitet for vores børn, hvor de kan møde forståelse." Og Amane sætter sidste punktum for en vellykket aften med disse stærke ord, der stadig sidder i mig: "Et barn er et barn i hele verden."

Skolebørn i nomadernes land

Af Lise Bidstrup, forfatter

Lise Bidstrup er i gang med at samle stof til en antologi, hvor hun rejser rundt i verden og besøger forskellige NGO-projekter. Besøgene og samtalerne med børnene og de unge bliver omdannet til skønlitterære noveller, der samles og udgives som en antologi, når researchrejserne er gennemført. Novellerne skrives med verdensmålene som bagvedliggende ramme. Der kommer til at være fokus på fattigdom, ulighed, sundhed, sult, rent vand, klima og de andre verdensmål, der alle understøtter en positiv udvikling i verden. Første rejse gik i 2023 til Kenya, og i august 2024 gik turen til Mongoliet, som du kan læse hendes beretning om her.

I august 2024 satte jeg mig atter på et fly, denne gang med kurs mod Mongoliet, et

land jeg aldrig har været i før, og som jeg så meget frem til at besøge.

I Ulan Bataar's lufthavn blev jeg hentet af forpersonen for NGO'en Ciced, Johnny Baltzersen, en professor i mongolistik fra Tyskland, Ines Stolpe og to lokale lærere, der arbejder på et af de to projekter, jeg skulle besøge i Mongoliet.

Johnny og Ines havde en overraskelse til mig, da jeg ankom, allerede dagen efter skulle jeg på besøg hos en nomadefamilie i den nordlige provins Bulgan. Så det var med en smule jetlag og en hel masse forventning, at jeg dagen efter satte mig ind i Erdenes bil sammen med den tyske professor. Erdene var professor på Universitetet i Ulan Bataar og det var hans bror, vi skulle bo hos de næste par dage.

Det tog overraskende kort tid at lægge hovedstaden bag os, og snart var der ikke andet end græsklædte sletter og fjerne

bjerge så langt øjet rakte. Asfaltvejen blev afløst af hjulspor, der slangede sig hen over græssletterne, og der blev pludselig en del højere til himlen. 14 timer efter vi forlod hotellet, ankom vi til familien i Saikhan kommune, der boede i et lille træhus og to ger's. som er det traditionelle telt nomaderne bor i. En far, mor, tre børn og en bedstemor. De seks mennesker delte arbejdet med de knap 1000 dyr, de ejede, imellem sig. Cirka 600 får og geder, 200 køer og omkring 100 heste. Alt foregår ved håndkraft, og boligen flyttes til fire forskellige steder hvert eneste år, så dyrene har de bedste muligheder for at finde føde. Det er blandt disse folk, nomaderne, at et af Ciced's projekter foregår.

Når børnene skal i skole som 6-årige, bliver de nødt til at flytte ind til den nærliggende landsby og bo på dormitories, hvilket selvsagt er svært. Væk fra deres familie og alt det velkendte. Alene med andre børn i en social setting, som børnene aldrig har været i før.

Mange børn bliver overvældet af den store forandring og stikker simpelthen af. Hjem til mor og far igen. Løsningen er forholdsvis enkel, men helt nødvendig. De 5-årige skal introduceres til skolelivet, bøger, lærere ol. inden de starter, for at undgå at de dropper ud. Og succesraten er høj. 100% af de børn, der er med i projektet, bliver i skolen, fordi de ved, hvad de går ind til, og derfor ikke er så bange for forandringen, når den kommer.

I Ulan Bataar, i de såkaldte ger-distrikter, er det helt andre problematikker, der er på spil i det projekt der drives i skolen, Childrens Ger. I ger-distrikterne lever de fattige, der er et kæmpe problem med alkohol, og så er de offentlige skoler seriøst underbemidlede. I skoler, der egentlig er bygget til 1000-1500 elever, kan man godt opleve at op mod 4000 elever er indskrevet, hvilket betyder at lærerne må dele eleverne op. Den ene halvdel undervises om formiddagen og den anden om eftermiddagen. Sammen med, at lærernes løn udregnes efter deres klassers karaktergennemsnit, giver det en yderst uheldig følgevirkning. De svageste

elever bliver simpelthen mobbet ud af skolerne af lærerne. På den måde får lærerne færre elever i klasserne og højere løn.

Og som om det ikke er slemt nok for børnene, så er reglen i Mongoliet, at hvis du først er droppet ud af skolen, så kan du ikke bare komme tilbage. Så har du sagt nej tak til uddannelse, også selvom du kun er 7 år og blevet mobbet af en voksen.

Her træder Children's Ger til. De to ukuelige lærere Saraa og Tunga har mange jern i ilden, når det kommer til deres elever. De skal for det første sørge for, at eleverne er på et alderssvarende niveau, så de fagligt er klar til at begynde i den offentlige skole. Så skal de gennem pres "tvinge" den offentlige skole til at tage eleverne tilbage. Derudover har de møder og samtaler med forældrene, der skal sikre at børnene får en eller anden form for hjælp/støtte hjemmefra, hvilket ofte er svært. Mange forældre har ikke selv en uddannelse, de er alkoholikere eller kæmper med andre ting i livet, nogle

har ikke arbejde, og ved dårligt nok hvor maden i morgen skal komme fra.

Den ene dag, jeg var med i skole i Children's Ger, begyndte en ny dreng på skolen. Han var 13 år, men havde aldrig sat sine ben i en skole før. Han lignede en, der var dumpet ned fra en anden planet. Han havde arbejdet med dyrene hos sin far, og først nu var det lykkedes hans mor at få ham ind til hovedstaden, hvor hun forsøgte at sørge for, at drengen kunne få en uddannelse.

En anden dreng boede alene sammen med sin alkoholiserede mor. Drengen var 9 år, og i sommerferien arbejdede han som jockey for en hesteejer ude på landet, hvilket man kan tjene godt ved. Denne dreng havde for eksempel fået deres ger i bonus af arbejdsgiveren. Uden ham havde de ikke haft deres eget sted at bo.

En pige på 14 var droppet ud efter 3. klasse fordi hendes forældre ikke havde penge til at købe skoleuniform. En dreng på 12 kunne ikke komme i skole, fordi

hans forældre havde solgt hans pas, for at få kontanter. Uden pas kan man ikke gå i skole, og er man først droppet ud ... ja sååå ...

Jeg forlod Mongoliet med virkelig mange indtryk og historier. Mange, har brug for hjælp, men der er heldigvis også mange, der gerne vil hjælpe. Jeg mødte en dreng, der med hjælp fra Childrens Ger lige havde bestået skolen og skulle begynde på en elektrikeruddannelse. En handicappet pige, som havde fået sit diplom, og nu var i arbejde. De to søskende, som blev accepteret af den offentlige skole igen. Smil og drømme om at blive læge eller lærer.

Der var håb og tro på fremtiden, for sådan er det, når fællesnævneren er mennesker, i særdeleshed mennesker der vil forandring, så bringer de selv håbet og det optimistiske med sig. Det er en af de vigtigste pointer, jeg tager med hjem fra mine rejser og giver videre til mine læsere, når projektet er færdigt i løbet af 2025 og slippes fri. ■

Det sværeste ord er undskyld

Af Eline Mørch Jensen, redaktør

Sille grubler meget over mange ting, om hvor man kommer hen når man dør for eksempel, i himlen som farmor er sikker på – men hvordan skulle der kunne være plads til alle dem, der er døde gennem tiden? – eller forholder det sig mon lige som mor mener, at når man er død er man død, hvorefter kroppen bliver ædt af orme og omdannet til jord, som der vokser træer op af og træerne breder deres grene ud så fugle kan bygge reder i dem? På den måde får man jo også et evigt liv ... Og alle er lige i døden og det er både godt og demokratisk, mener Silles mor. Far mener at man lever videre i andre menneskers erindring, når man dør.

Den slags kan Sille få meget tid til at tænke over. Nikolaj er Silles bedste ven, ja, faktisk hendes eneste ven. Hans far er "gået bort", men hvor er dét henne? "Det må fanden vide," siger Nikolaj. Sådan siger han tit, men ellers er der ikke meget om ikke har svar på. Nikolaj ved meget om mange mærkelige ting, om kvantefysik og den slags, men der er nu også ting, han ikke helt har styr på, selvom han kan lyde ret skråsikker. Som for eksempel når han påstår at Hitler kommer fra Østen, men så tier Sille bare stille og tænker sit.

En gang imellem bliver hun lidt irriteret over at Nikolaj er så bedrevende og må spørge sin far til råds om det virkelig kan være rigtigt, at alle mennesker stammer fra Tyskland (lige som Nikolajs far), men ikke desto mindre er og bliver de to hinandens bedste venner, både i skolen og efter skoletid. Det vigtigste er at Sille og Nikolaj kan tale sammen om det meste og har det bedst når de er sammen.

Også når de ikke taler sammen, har de det godt, som for eksempel når de sidder og laver aviser efter skoletid. Nikolajs aviser er i sort/hvid og handler mest om magnetfelter, bølger, atomer og kvarker, mens Silles er farverige og fulde af spændende sportsresultater. Sille er nemlig vild med volleyball. Som det så glimrende udtrykkes i bogen:

"Det er mærkeligt, for selvom de sidder og laver noget helt forskelligt, så er alting meget sjovere, når Nikolaj er der. Det er, som om de hele tiden er nødt til at være i nærheden af hinanden, helst i det samme rum. Det er lettere at gå, når han går ved siden af. Lettere at spise, når han sidder lige overfor. (...)"

Det her er først og fremmest historien om venskabet mellem to børn, selvom bogen rummer flere sidehistorier og fine skildringer af bipersoner, blandt andet af Silles 3-årige lillebror, Bertram, som kalder Liselott for Fisalot, hendes forældre (far får undervejs et sammenbrud, mens mor er mere handlekraftig og holder tale ved demonstrationer mod nazister og kommer i avisen) samt farmor og ikke mindst farmors nabo, Børge, som Sille til at begynde med er bange for, men siden bliver en slags venner med. Men det er det helt særlige og samtidig ganske almindelige venskab, der er bogens omdrejningspunkt. Et venskab, der som et lyn fra en klar himmel bliver sat på en hård prøve, da Sille anklager Nikolaj for at være en tyv.

Beskrivelserne af de to børns lege og mere eller mindre filosofiske snakke er fulde af varme, humor og indlevelse. Man forstår at de begge er lidt af nogle enspændere, som nok ville være ret ensomme uden hinanden. Ikke fordi de andre børn ikke vil kendes ved dem, snarere fordi de lever i deres egen lille verden, hvor der ikke er plads til andre.

Da Sille og Nikolaj pludselig bliver venner og holder op med at ses og tale sammen, oplever vi hvor sårbart det føles, når man ikke har andre fortrolige at vende sig mod – og hvor tom og meningsløs tilværelsen med ét kan føles.

Der er både sorg og alvor til stede i bogen, men det er ikke noget der tynger den samlede fortælling. Tværtimod er tonen let og stemningen understreges og suppleres virkelig fint af Joanna Helligrens naive og kære sort-hvide tegninger og vignetter bogen igennem.

Det viser sig at Silles anklager mod Nikolaj ikke holder vand – hun tror han har stjålet hendes dyrebare sports-aviser – men det er bare ikke spor let for de to hverken sige undskyld eller tilgive. Heldigvis lykkes det trods alt, og i det hele taget erfarer Sille lidt efter lidt at mange af de ting, hun bekymrer sig om, er bange for eller skammer sig over, ikke er så farlige endda ...

Måske er ting ikke altid enten-eller, for eksempel bedste venner eller værste fjender, men både-og. Måske er det i virkeligheden lidt lige som med Schrödingers kat, et kvantemekanisk tankeeksperiment, hvor en kat blev lukket inde i en kasse med et giftstof, der kunne slå den ihjel, men fordi kassen forblev lukket, ved man ikke om katten blev forgiftet eller ej. Med andre ord kan flere ting måske godt være mulige på én gang.

Superfin varm og menneskeklog historie – til oplæsning såvel som selvæsning. ■

Mig og Nikolaj og Schrödingers kat
Af Oskar Kroon
Illustreret af Joanna Helligren
134 sider
Vild maskine 2024

Vilddyret Max

Af Anna Johansen, lærer og PLC-vejleder på Ellebækskolen i Næstved

Det var en tur ned af memory lane for undertegnede at åbne billedbogen *Der hvor vilddyrene bor*, som udkom første gang i 1963 og nu, i 2024, er genudgivet på Gyldendal. Bogen handler om drengen Max, som er så uartig at hans mor kalder ham et vilddyr og smider ham i seng uden mad. Alene ordet "uartig" og det at blive smidt i seng uden mad lyder jo frygtelig gammeldags, men ikke desto mindre er både fortællingen og bogens billedunivers stadig fantastisk.

På drengens værelse vokser en hel verden op og han sejler nu afsted til der hvor vilddyrene bor. Billederne er meget levende, og jeg kan huske hvordan

jeg som barn var betaget af "vilddyret Max" og de monstre, han rejser ud for at besøge. Det er en klassisk ude-hjemme-ude-historie, som fortælles på en meget charmerende og lettilgængelig måde. Alle børn vil kunne genkende drengens fandenivoldskhed såvel som hans sårbarhed til slut.

I 2023 blev *Der hvor vilddyrene bor* kåret til verdens bedste børnebog af BBC – foran både *Alice i eventyrland*, *Pippi Langstrømpe* og *Den lille prins*.

Bogen er også blevet filmatiseret og kan lånes på CFU på engelsk med danske undertekster. Der er også en vejledning til "Working with English Films," som kan fremsøges med originaltitlen "Where the Wild Things Are". ■

Der hvor vilddyrene bor
Tegnet og fortalt af Maurice Sendak
21 sider
Gyldendal, 1963, nyoversættelse 4. udgave 2024

Klima-krimi for unge

Af Merete Jørgensen, lærer og skolebibliotekar på Allerslev Skole, Lejre samt FU, Blad- og prisudvalg, PLCF

Signe er ikke en helt almindelig gymnasiepige. Da Greta Thunberg gav sin berømte "How dare you"-tale i New York tændte det noget i Signe. Hun tog stilling. Gik i clinch med sine forældre og deres flyrejsevaner. Hun blev veganer, og hun går nu all in i kampen for at skabe opmærksomhed om klimasagen sammen med ligesindede i *Kampklare Klimatosser*.

Signes lillesøster forsøger at iscenesætte sig selv med videoer om make-up og tøj, men Signe vil noget andet med sine vlogs. De skal få folk til at vågne op, tage stilling og gøre noget!

På en tur med forskningsskibet *Isbjørnen*, som Signe og hendes gymnasieklasse har vundet, beslutter hun, at den næste vlog skal optages på skibet, og at den skal være lidt udover det sædvanlige. På sin nøgne krop skriver hun og veninden Katrine derfor forskellige alvorlige budskaber om klimaforandringerne, og da Katrine er kvart grønlænder, får de også lige sagt et par ord om den grønlandske løsrivelseskamp. Et par modige piger! Og med budskaber, som ikke falder i god jord hos alle.

På sejlturen og senere, da de ankommer til Grønland, udsættes Signe for alvorlige anonyme trusler, og hun og en gruppe venner fra klassen forsøger at finde ud af, hvem der står bag. Først efter en række skræmmende hændelser både på skibet og på indlandsisen, som blandt andet byder på et møde med en isbjørn, løses mysteriet og brikkerne falder på plads.

I sort på isen er en spændende bog. Handlingen skrider hurtigt fremad, selvom forfatteren også tager sig tid til at give læseren forskellige faktuelle forklaringer og informationer undervejs. Ole Rosenstand Svidt har lagt et stort arbejde i sin research af de emner, han inddrager i romanen. Han har blandt andet sejlet med Søværnet samt besøgt Nuuk og været på den grønlandske indlandsis. Denne research formidles på en vellykket måde, og jeg tror, at bogen vil både underholde, oplyse og gøre indtryk på mange unge læsere.

Udover et spændende plot og et ekstra spot på den klimapolitiske bevidsthed blandt unge, optræder andre velkendte ungdomstemaer som forelskelse, venskaber, familierelationer og sociale medier også i bogen. Temaer - som mange unge har mulighed for at spejle sig i.

Romanen kan indgå i et tematisk arbejde fx om unge rollemodeller eller om klimakampen samt være et godt bud for den unge låner fra ca.14-15 år, som efter-spørger en spændende roman, der tager afsæt i reelle og virkelignende temaer og problemstillinger. ■

I sort på isen
Af Ole Rosenstand Svidt
Sidetal: 260
Byens Forlag 2024

Forsvundet – men ikke sporløst!

Af **Merete Jørgensen**, lærer og skolebibliotekar på **Allerslev Skole, Lejre samt FU, Blad- og prisudvalg, PLCF**

Hæsblæsende og megaspændende start på en ny krimiserie af *Møg Mis*-forfatter Sophie Souid. Her er et seriøst godt bud på at fyre op under læselysten hos de 10-13-årige.

Bille lever et meget stille og roligt liv sammen med sin mor. Måske mistænkeligt roligt ... for udover genboen Haller har Bille og hans mor ikke meget netværk. Billes mor, Line Larsen, gør rent på rådhuset. Eller gør hun nu også det?

En aften forsvinder Billes mor, og han opdager, at hun faktisk ikke eksisterer. Hun har intet CPR-nr.! Så hvem er hun egentlig? I en meget vellykket blanding af uhygge, realisme og humor følger vi Billes jagt på at finde sin mor – og finde frem til sandheden.

Claudia Bille Strædes detaljerede og stemningsfulde illustrationer er holdt i mørke og grålige toner, og de understøtter flot den spændende og til tider dystre historie. Vi ser, hvordan Billes far er foldet væk i siden af et familiefoto, så kun Bille, hans mor og mormor er synlige. Bille har skåret sig på glasset til rammen, og blodstriben er tværet hen over fotografiet. Der er noget mystisk over Billes far, der udover at have samme mørke hudfarve som Bille, også har et trist og søgende udtryk i blikket. Hvad er hans historie mon? Mon ikke vi bliver klogere, efterhånden som serien skrider frem?

Et andet sted i bogen er der zoomet helt ind på en hånd, der famler efter dørens sikkerhedskæde, og Billes angst forplanter sig til læseren. Hånden tilhører dog heldigvis Bedste, der er kommet Bille til undsætning. Sammen med Bedste opdager han, at mor tilsyneladende har haft en flugtplan klar. Der er både penge, falske pas og våben gemt på de mest mærkværdige steder i lejligheden – en springkniv i bunden af en pakke cornflakes og en ladt pistol under topmadrasen.

Som i enhver god krimi er der realistiske

sidehistorier, der giver plads til eftertanke. Som nu det isolerede liv, som Bille og hans mor lever. For Billes mor er der – erfarer vi – en god grund til at leve et tilbagetrukket liv med "Den store bagedyst" som det mest spændende højdepunkt på ugen. Men mon ikke flere børn vil kunne genkende træk fra historien i deres eget liv, overladt til sig selv og gaming på computeren og med en voksende usikkerhed? Bille skal i hvert fald finde et mod hos sig selv, som han ikke vidste, at han havde, og det giver gode muligheder for spejling hos læseren. Sophie Souid har noget vigtigt på hjerte!

Spor 1: Den, der hvisker, lyver er første bind i serien og *Spor 2* er også netop udkommet. Der bliver helt sikkert rift om serien på skolebibliotekerne, så køb rigeligt ind! Jeg glæder mig meget til at følge Bille i hans jagt på sandheden om sin mor og måske også om ham selv. Sporet er lagt til næste bog. Vi skal til Livø. "En lille ø med en stor hemmelighed. En hemmelighed, der måske er værd at slå ihjel for." Jeg hepper og krydser fingre! ■

SPOR 1 - Den, der hvisker, lyver
Forfatter: Sophie Souid
Illustrator: Claudia Bille Stræde
Sidetal: 160
Gads Forlag 2024

En lille tændstikæske fuld af store drømme

Af **Anna Johansen**, lærer og PLC-vejleder på *Ellebækskolen i Næstved*

En mand forærer sin ven en tændstikæske i den bedste mening. Verdens mindste gave, der bliver pakket nydeligt ind, men modtagelsen af gaven bliver ikke som ønsket. Vennen er holdt op med at ryge cigar og pludselig er vennerne ikke venner længere.

Vi møder forskellige karakterer i historien, både de to forhenværende venner og familien i hjemmet, hvor tændstikkerne i æsken havner, og så ikke mindst de tolv tændstikker, der er tilbage i æsken. Nogle er evigt positive, andre bare højrøstede og én længes tilbage til sin fødeland Sverige.

Alle drømmer de om at komme ud af æsken og opleve det mystiske og hemmelighedsfulde, som er udenfor. Lige bortset fra den modsatte, den udelige og defekte tændstik, der kaldes modsat, fordi den var udenfor, men knækkede og blev lagt modsat tilbage i æsken, med alle de krænkelser på sjælen det medførte.

Korsgaards fortælling leder tankerne hen på H.C. Andersens besjæling af genstande. Med stor poesi beskrives forskellige personlighedstyper så som den utålmodige, den nostalgiske og den firkantede, og vi oplever på forunderlig vis deres skiftende menneskelige tilstande. Til allersidst er det den modsatte der er tilbage i æsken, men selv en knækket tændstik kan komme til at lyse himlen op.

Illustrationerne understøtter handlingen og de begivenheder, som udspiller sig i og omkring æsken, Menneskene bliver kun skildret med en hånd, da det er Hånden som tager tændstikkerne op af æsken og ud på deres rejse udenfor.

Bogen egner sig glimrende til oplæsning op til jul og nytår, men vil fint kunne bruges som værk eller uddrag til 9.-klasseprøven i mundtlig dansk.

Tændstikkerne
Af Thomas Korsgaard
Illustrationer: Karli Nor Holmbæk
124 sider
Politikens forlag, 2024

Forventning og forvirring – og et svært farvel!

Af **Merete Jørgensen**, lærer og skolebibliotekar på **Allerslev Skole, Lejre samt FU, Blad- og prisudvalg, PLCF**

Nora bor i et gammelt hus ude på landet – det hus som Anna boede i for 120 år siden. Anna plantede dengang et træ, som nu er blevet et kæmpe træ. Et træ, Nora elsker at lege under.

Selvom der er mange år imellem de to piger og store forskelle i deres livsbetingelser, er der også meget, de har til fælles. *Rejsen til New York – dengang og nu* handler om begge pigers rejse til New York. Nora skal på en ferietur med sin mor. Anna skal sammen med sin familie flytte til Amerika i håb om et bedre liv.

Begge skal undvære deres bedste forældre. Anna måske for altid. Nora sender billeder og hilsner til bedstemor fra sin telefon, og Anna skriver et brev med tegninger af alt det nye, hun oplever. Brevet, som Anna skrev, finder Nora på loftet derhjemme. På den tid, hvor Annas familie besluttede sig for at udvandre, blev der sendt mange breve fra Amerika til Danmark. Ifølge Catrine Kyster, der udover sit forfattervirke også er historiker med særlig indsigt i den danske udvandring til Amerika, gav disse breve lyst til og mod på at prøve lykken i Amerika. Brevene gav "Amerikafeber", og for mange gik drømmen om et bedre liv heldigvis i opfyldelse.

Signe Gabriels illustrationer er meget udtryksfulde og fortællende, og de er holdt i varme og klare farver. På et opslag er vi med Anna på skibet, som pludselig synes meget lille midt ude på Atlanterhavet. Bølger så høje som huse kaster skibet op og ned. Vi er også under dæk, hvor der ikke lugter særlig godt, når nogen bliver søsyge.

Illustrationerne formår i en enkel streg at formidle de blandede følelser, som både Anna og Nora har. Samtidig er de meget informative og vil givetvis give anledning til mange spørgsmål og uddybende samtaler. På et opslag ser vi fx, hvordan det gik til, da de nye amerikanere blev tjekket for øjensyg-

domme på Ellis Island. Et andet opslag viser et kort over New York, som Nora og hendes mor bevæger sig henover, mens Nora sender billeder og beskeder til mormor om alt det, hun oplever.

Bogens målgruppe er de 6–8-årige, men kan også læses af ældre børn fx i forbindelse med et tema om emigration. Den er især oplagt til oplæsning med samtale undervejs, og mange unge læsere vil nyde at gå på opdagelse i alle de fine detaljer, som illustrationerne åbner op for.

Ifølge forfatteren var hver femte udvandrer et barn. Ikke alle børn syntes, det var lige sjovt at skulle forlade alt det velkendte. Historien om Nora og Anna har også blik for disse udfordringer, og bogen runder fint af med en række spørgsmål, der kan bruges i samtalen om bogen. Spørgsmål, der får læseren til at sætte sig i Annas sted, men som også rækker ud til en samtale om børn, der i dag kommer til Danmark fra et andet land, og om hvordan vi – børn og voksne – kan hjælpe disse børn med at føle sig hjemme i et nyt land. ■

Rejsen til New York – dengang og nu
Forfatter: Catrine Kyster
Illustrator: Signe Gabriel
Sidetal: 48
Gads Forlag 2024

Skab samtaler gennem spændende valg

Af Henriette Korneliussen, lærer og plc-vejleder på Nørrevangskolen, Randers

Hvad ville du gøre, hvis det var dig? Dette spørgsmål stilles ofte i samtalen med børnene, når der er oplæsning fra serien "Hvad gør du?". Serien er skrevet og illustreret af Emil Landgreen. Hans bøger forvandler oplæsning til en interaktiv oplevelse, hvor børnene bliver en del af historien! Undervejs skal de tage valg, der former handlingen, og hver beslutning fører til nye, sjove og overraskende slutninger.

Bøgerne er skræddersyet til dialogisk læsning, hvor samtalen bliver en naturlig del af oplevelsen. Gennem skøre universer, farverige illustrationer og spændende dilemmaer inviterer de til refleksion over valg og konsekvenser. De inspirerer til grin, undren og dybe tanker – alt sammen mens læselysten blomstrer.

Et godt eksempel på hvor mange muligheder der er i bøgerne ses i bogen *Den forheksede have*. Her er læseren på besøg hos sin mormor, som desværre er blevet forgiftet og har fået udslæt. Læseren skal derfor vælge mellem tre forskellige scenarier for hvordan man bedst kan hjælpe hende. Du kan enten ende på toilettet med dårlig mave, du

kan få besøg af en øglekat fra Mars, der hedder Miu, eller du kan søge efter tjerneheksen der har forgiftet bærrerne, med hjælp fra katten Rolf.

Forsiderne er farverige og øjnefaldende, hvilket gør dem meget tiltalende for børnene. Der er både action og eventyr, mens også et fantasifuldt og magisk udtryk, som tiltaler læsere med interesse for eventyrlige fortællinger. At Emil Landgreen har en passion for at tegne, ses tydeligt i disse bøger. Han har skrevet en serie, der er en slags "læse-gaming". Illustrationerne er fyldt med farver og figurerne ligner noget, der er taget ud af et computerspil. Billederne er skarpe, detaljerede og med til at underbygge teksten, hvilket gør bøgerne gode til dialogisk læsning, da man derved kan vise billeder frem, der skaber en større forståelse for det læste.

Ideer til undervisning

Serien kan bruges til flere områder og bør derfor være et "must have" på skolens bibliotek.

Læsning og refleksion: Højtlesning med stop. Læs bogen højt, og stop når børnene skal tage et valg og husk at spørge eleverne: Hvad ville du gøre? og Hvorfor?

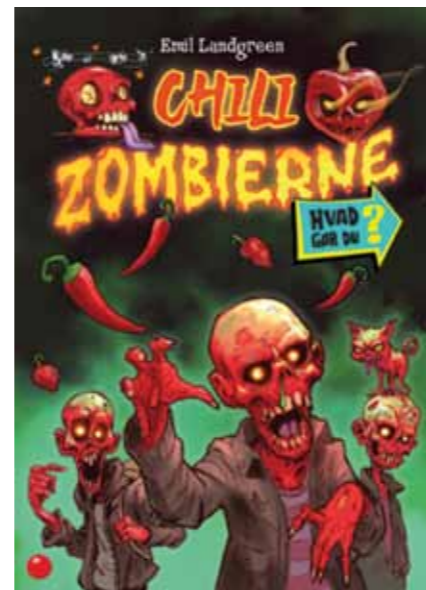
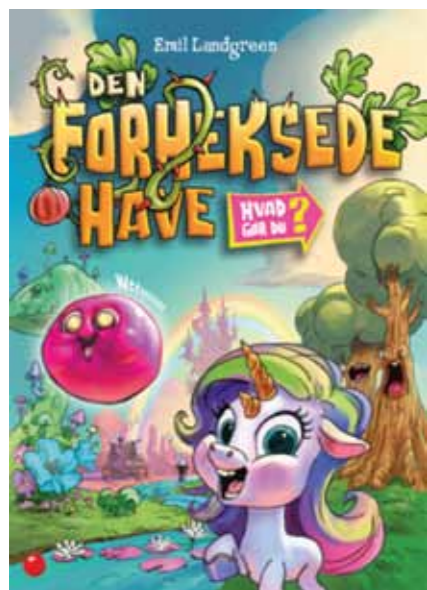
Kreativt svar: Lad eleverne skrive eller tegne deres egne valg og begrundelser, før I diskuterer i plenum. Opdel klassen i dilemmaer: Kopiér nogle af bogens dilemmaer og del dem ud til grupper. Grupperne skal: Diskutere mulighederne, blive enige om et valg, fremlægge deres beslutning og argumenter for klassen.

Skriveopgaver: Fortsæt historien. Eleverne kan skrive videre på historien med deres eget valg som udgangspunkt. Lav dit eget dilemma: Bed eleverne om at skabe deres egne Hvad gør du?-historier med nye situationer.

Sociale spilleregler: Brug bøgerne til at diskutere temaer som mod, ansvar, og konsekvenser i klassens sociale liv. Lad eleverne relatere til konkrete episoder i deres hverdag.

Min varmeste anbefaling af serien, som er perfekt til både højtlesning og frilæsning og sjove at læse igen og igen. Så giv børnene en rigtig god oplevelse, der åbner op for samtale og fantasi!

Hvad gør du? Den forheksede have, Bortført af aliens og Chili zombierne
Tekst & illustration af: Emil Landgreen
Forlaget Bolden, 2024

Når medier beriger hinanden

Af Bodil Christensen, master i børnelitteratur og lektor i dansk

"Det skal være meget uhyggeligt. Jeg er ikke bange for noget. Kun for små bogstaver." Sådan siger en ung litteraturlæser, der mangler læserutine og læsekompetence, men som gerne vil læse gode bøger, der er letlæselige med et alderssvarende indhold. Det kan være bøger om "Tøj, spil, kasketter, hovedtelefoner, damer." Eller meget andet.

De to citater er med i Cecilie Boghs kapitel i bogen *Alliancer. Børn, voksne, litteratur og medier*. En bog, der fokuserer på samarbejdet, samspillet og samskabelsen i litteraturens verden, og særligt er der fokus på at inddrage børn og unge læsere i litteraturens tilblivelse. Derfor de to citater, der demonstrerer, at det er vigtigt at lytte til læserne, når man vil formidle børne- og ungdomslitteratur.

De to redaktører af bogen er vægtige stemmer i den børnelitterære verden. Nina Christensen er professor i børnelitteratur, og Ayoe Quist Henkel er ph.d. og en didaktiker og praktiker, der formår at komme ud i klasselokalerne med litteraturundervisning, hvor der også bliver lavet mange multimodale cross-overs. De to redaktører har nu valgt at give plads til forskere og praktikere fra andre faglige verdener.

Bogen er i to dele. Første del: "Begreber, tilgange og dilemmaer" er den mere teoretiske del. Her er det særligt interessant at læse om samskabelsen i "Små stemmer- store fortællinger", hvor børn og forfattere har samarbejdet om fortællinger, mens forskerne har lyttet til stemmerne. Anden del "At skabe og formidle – samarbejde på tværs af generationer, medier og udtryksformer" er mere fragmenteret med bidrag fra børnebibliotekarer, fra fire unge 18-19 årige, der fortæller om formidling af litteratur gennem strik, quiz og bingo, og fra bogbloggerne "Far og Nor", der skriver om kriterierne for gode bøger. Tine Sottrup-Jensen skriver om læseoplevelser med lydbøger, Elin Algreen-

Petersen om Forfatterskolen for børnelitteratur og så er der et fint bidrag fra DR-Skole-TV.

Det allersidste kapitel er Rebecca Bach-Lauritsen, hvor overskriften er "Hvordan vil historien fortælles? Om fortællinger i forskellige medier?" Det er med Bach-Lauritsens bidrag, man bør begynde

sin læsning af denne bog. Her ser man nemlig i praksis, hvordan en historie kan fortælles gennem flere medier, - og fortsat være den samme historie. Det er *Ellens ark* fra 2014, der bruges som eksempel. *Ellens ark* er den rystende sørgelige kistehvide bog om Ellen, hvis lillebror David er død. Han faldt på trappen og lå i entreen og var død.

I bogen står der på en (kiste)hvid side: "En entré er et sted, man kommer ind. En entré er et sted, hvor man hænger sin jakke og smider sin taske. En entré er ikke et sted, hvor man ligger på maven med hovedet drejet mærkeligt og blod ud af øret." Den fortælling er filmatiseret i en tegnefilm i 2021, og så må det lige nævnes, at forsideillustrationen af Julie Nord også bidrager til den multimodale fortælling.

Bach-Lauritsen skriver selv: "Den samme fortælling kunne opstå i to forskellige medier og både være en anden og den samme." Her får man et godt eksempel på, at det ikke er en konkurrence eller konflikt mellem bog eller film, når man taler om alliancer i børnelitteraturen. Det er derimod sådan, at de forskellige medier beriger hinanden.

Ayoe Quist Henkel giver selv otte punkter på, hvordan samskabelse kan karakteriseres: "Fællesskab og ligeværdighed Børn og voksne definerer indhold sammen Nysgerrighed på hinandens perspektiver Åbenhed og vovemod i processen Æstetiske, kreative og åbne processer Alle deltagernes perspektiver og stemmer fletter sig sammen Fælles ejerskab og projekt Proces og produktorientering."

Og de gælder for alle aktørerne i den børnelitterære og børnekulturelle verden. Det er helt basalt og meget indlysende, kan man tænke. Selvfølgelig giver det god mening at lytte til de børn og unge, som man skriver for og henvender sig til. Klart nok. Men her er det præsenteret med forskningens belæg og med gode eksempler fra praksis.

Alt er formidlet i et klart og læsevenligt sprog. Bogen henvender sig til studerende ved diplom-, master-, pædagog- og læreruddannelsen, og den giver nuancer på de mange dilemmaer og udfordringer, der findes i den børnelitterære og børnekulturelle felt.

P.S. Og som læser ved man efter endt læsning, at der også efterspørges bøger som denne: "Jeg vil gerne have en bog om en farlig hest, der hopper over et hegn."

Alliancer. Børn, voksne, litteratur og medier
Nina Christensen & Ayoe Quist Henkel (red.)
202 sider
Hans Reitzels Forlag 2024

Ny ungdomsroman af **MICHALA ELK** om **VENSKAB, SPORT** og **KÆRLIGHED**

Til læsere fra
13+ og alle, der
elsker tv-serien
SKAM

GADS FORLAG

gads
forlag

*Det var nytår. Det var tre måneder efter, jeg fyldte 17. Det var på tærsklen til et forår, hvor alting skulle forandre sig, men det vidste vi ikke endnu ...
Det var den aften, vi skrev forudsigelserne.*